

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
ในความคาดหวังของประชาชน : ศึกษากรณีตำบลพานางตุง จังหวัดพัทลุง

Role and Status of members of Tambon Administration Organization as Expected by
the People : A Case Study of Tambon Panangtung, Pattalung Province.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาณุ ธรรมสุวรรณ
ภาควิชาสังคมศาสตร์

หนังสือนี้เป็นสมบัติของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ
หากดกอยู่กับผู้ใดโดยไม่ขออนุญาต
ผู้พบเห็น กรุณาแจ้งสำนักหอสมุดด้วย ลักเป็นกุศลสูงยิ่ง

โดยได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยทักษิณ

กิตติกรรมประกาศ

องค์การบริหารส่วนตำบลถือเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นพื้นฐานที่ประชาชนในท้องถิ่นจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด แต่ก็ยังมีอุปสรรคหลายประการ ทั้งด้านการขาดความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.และตัวสมาชิกสภา อบต. ขาดความเข้าใจในงานหรือหน้าที่ของตนเอง เนื่องจาก อบต. เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นใหม่ ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ จึงให้ความสนใจที่จะศึกษาปัญหาความคิดเห็น และความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสนับสนุนทุนในการวิจัยจากฝ่ายวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณ และความสำเร็จของงานวิจัยนี้จะเกิดขึ้นมิได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ปลัด อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. ที่ให้ข้อมูลเพื่อประกอบการเขียน และ อาจารย์ยัมฉิรัตน์ บุญล้ำ จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องจักรกล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยทักษิณ และท่านที่ได้กล่าวมาข้างต้นที่เป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของงานวิจัยนี้

ผู้วิจัย

2541

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ประชาชนตำบลพนาสูง จังหวัดพัทลุง มีความคิดเห็นและคาดหวังต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไร โดยสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนตำบลพนาสูงใน 11 หมู่บ้าน จำนวน 171 ครัวเรือน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจ ต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต. ก่อนข้างสูง แต่เป็นความเข้าใจต่อตัวองค์กร อบต.มากกว่าตัวสมาชิกสภา อบต. ประชาชนที่มีความรู้ ความเข้าใจก่อนข้างสูงเป็นกลุ่มประชาชนที่ติดตามข่าวสารการดำเนินงานของ อบต. โดยการทราบข่าวมาจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง และที่ประชุมหมู่บ้าน ปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภา อบต. คือความรู้ ความสามารถ และมีความซื่อสัตย์

2. ประชาชนส่วนใหญ่ มีความเชื่อมั่นและพอใจต่อการมี อบต. และสมาชิกสภา อบต. เพื่อช่วยแก้ปัญหาของท้องถิ่น ความคิดเห็นของประชาชนต่อหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. คือการทำหน้าที่พัฒนาตำบล และเป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ของชาวบ้าน และเชื่อว่าสมาชิกสภา อบต. จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลได้ รวมทั้งเป็นที่พึ่งของชาวบ้าน

3. ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรกำหนดวุฒิทางการศึกษาและอายุของสมาชิกสภา อบต. เพิ่มขึ้น ควรลดบทบาทของกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ใน อบต.ลง และควรมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของสมาชิกสภา อบต. เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ สมาชิกสภา อบต.ในความคาดหวังของประชาชน คือ ต้องมีความซื่อสัตย์ เสียสละ รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม ต้องทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชน และดูแลการพัฒนาท้องถิ่น

4. ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความรู้ ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.แตกต่างกัน แต่ความรู้สึกพอใจต่อการมี อบต. ไม่มีความแตกต่าง และระดับความรู้ ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.และโครงสร้าง อบต.ของประชาชนที่ต่างกัน ไม่ทำให้การตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต.ในอนาคตแตกต่างกัน

Role and Status of Members of Tambon Administrative Organization as Expected by the People : A Case Study of Tambon Panangtung, Pattalung Province.

The aim of this study was to find out opinions and expectations of the people at Tambon Panangtung, Pattalung Province, on the role and status of the members of Tambon Administrative Organization (TAO). Data were collected from 11 villages from which 171 families were selected by accidentally sampling technique. The results were as follows:

1. Most of the people knew and understood the role and status of members of TAO quite well. The knowledge and understanding, however, were more likely about the organization rather than the members of TAO. People who highly understood the role and status of the members of TAO were those who sought for information from *kamnans*, village heads, neighbours, relatives and village meetings. Main factors effecting voting for a member of TAO were his/her knowledge and education, ability and honesty.

2. Most of the people believed in and were satisfied with having TAO and its members to solve problems in the communities. On the duties and roles of members of TAO, people expected to see them develop the villages and protect villagers' rights. People trusted that members of TAO could solve problems arising in the villages as well as persons they could rely on when they had problems.

3. Most of the people believed that members of TAO's qualification on education and ages should be higher. Roles of *kamnans* and village heads should be reduced as well. Results of work should as well be publicized in order that people could check. In the people's expectation, members of TAO should be honest, sacrificial, and take care of the communities' benefits. People believed that members of TAO had to help them and take care of developing the communities.

4. People's knowledge and understanding on the role and status of members of TAO varied according to their ages, sexes, education levels and careers. No differences, however, could be noticed on the degree of satisfactory in having TAO. People's differences in understanding the roles and status of members of TAO and TAO structure would have no influence on using their rights to vote for members of TAO in the future.

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ ที่มา และความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตการวิจัย.....	5
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
	ระเบียบวิธีวิจัย.....	5
	วิธีการรวบรวมข้อมูล.....	6
	การประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2	แนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
	แนวความคิดที่เกี่ยวข้อง.....	9
	แนวความคิดด้านทัศนคติ (attitude).....	9
	วัฒนธรรมการเมือง (political culture).....	10
	แนวคิดสถานภาพและบทบาท (status and role).....	11
	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	12
	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
	การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ และวัฒนธรรมทางการเมือง.....	16
	การศึกษาเกี่ยวกับสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล.....	16
	กรณีศึกษาที่ใกล้เคียง.....	19
	กรอบแนวความคิดการวิจัย.....	21
3	วิวัฒนาการของการจัดการการปกครองท้องถิ่น ไทยระดับตำบล.....	23
	โครงสร้างสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499.....	24
	โครงสร้างสภาตำบล ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 275/2509.....	26
	โครงสร้างสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515.....	29
	โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติบริหารราชการส่วน ตำบล พ.ศ. 2499.....	31

4	ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และ โครงสร้าง อบต.....	40
5	ความคิดเห็นและความคาดหวังของประชาชนต่อฐานะ-บทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล.....	55
	ความรู้สึกละความคิดเห็นต่อฐานะ-บทบาทสมาชิกสภา อบต.	55
	เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพกับความรูสึกเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการมี อบต. ในฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่น.....	60
	ความคิดเห็นและความคาดหวังของประชาชนตัวอย่างต่อฐานะและบทบาทของสมาชิก สภา อบต.	64
6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	68
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
	ข้อเสนอแนะ.....	74
	บรรณานุกรม.....	77
	ประเภทคำสัมภาษณ์.....	80
	ภาคผนวก.....	81

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 คุณลักษณะทั่วไปของประชากรตัวอย่าง.....	40
2 แสดงการรับรู้ฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.และ โครงสร้างของ อบต. แยกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ.....	42
3 การติดตามข่าวสารประชาชนก่อนมีการตั้ง อบต.	45
4 แหล่งข่าวสาร.....	45
5 การติดตามข่าวสารหลังการจัดตั้ง อบต.	46
6 การติดตามข่าว อบต. กับความรู้ความเข้าใจฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.และ โครงสร้าง อบต.	47
7 ความเห็นต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.กับสมาชิกสภาตำบล.....	47
8 ข้อแตกต่างระหว่างฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.กับสมาชิกสภาตำบล.....	48
9 เหตุผลในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภา อบต.	49
10 ระดับความรู้ความเข้าใจกับการไปใช้สิทธิ.....	50
11 เพศกับความรู้ความเข้าใจฐานะ-บทบาทสมาชิกสภา อบต. และ โครงสร้าง อบต.	51
12 อายุกับความรู้ความเข้าใจฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และ โครงสร้าง อบต.	52
13 ระดับการศึกษากับความรู้ความเข้าใจฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.	52
14 อาชีพกับความรู้ความเข้าใจฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.และ โครงสร้าง อบต.....	53
15 การติดตามข่าวการดำเนินงาน อบต. กับความสนใจการแก้ปัญหาท้องถิ่นของ อบต.	56
16 หน้าที่สำคัญของสมาชิกสภา อบต.	57
17 อุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต.	59
18 บุคคลที่ช่วยแก้ปัญหาในตำบล.....	60
19 เพศกับความรู้สึกรับการมี อบต.	61
20 อายุกับความรู้สึกรับการมี อบต.	61
21 ระดับการศึกษากับความรู้สึกรับการมี อบต.	62
22 อาชีพกับความรู้สึกรับการมี อบต.	63
23 คุณสมบัติที่ดีของบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกสภา อบต.	66
24 หน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ที่ประชาชนคาดหวัง	66
25 ระดับความรู้ความเข้าใจต่อฐานะและบทบาทสมาชิกสภา อบต.กับการตัดสินใจไปใช้สิทธิ..	67

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ทราบกันดีว่า หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลทำให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีการจัดตั้งสภาตำบลที่มีฐานะการเงิน คือ มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นเรียกว่า องค์การบริหารส่วนตำบล (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ม.40) โดยมีจุดมุ่งหมายให้เป็นหน่วยการปกครองระดับพื้นฐานที่จะอำนวยความสะดวกต่อประชาชน ทั้งในแง่ของการเรียนรู้ การปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมในการปกครอง และแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะของรัฐบาล อันเป็นวัตถุประสงค์หลักของการปกครองท้องถิ่น (ประทาน คงฤทธิศึกษากร. 2525 : 9) ผลของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ดังกล่าว ทำให้ฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาตำบล(เดิม) มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านจำนวนของสมาชิก และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งจะมีมากขึ้นในฐานะของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนั้นยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นองค์กรบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเดิมในโครงสร้างของสภาตำบล จะไม่ได้กำหนดไว้ และกำหนดให้กำนันของตำบลที่เดิมดำรงตำแหน่งประธานสภาตำบล เปลี่ยนบทบาทมาเป็นประธานกรรมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง แต่เนื่องจากการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นของใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศไทย ทำให้มีความห่วงใยของผู้ที่สนใจ ติดตามการเปลี่ยนแปลงของการปกครองท้องถิ่นว่า การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านความรู้ ความสามารถของบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติงาน อันเป็นการยากที่จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเข้มแข็ง และทำหน้าที่เป็นหน่วยการปกครองพื้นฐานของประชาชนอย่างแท้จริง (บัณฑิต รัตนสัมพันธ์. 2538 : 19) รวมทั้งความพร้อมของประชาชนที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ต่อรูปแบบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงจะทำให้เกิดผลดี จากอดีตที่ได้มีการใช้รูปแบบของสภาตำบลก่อนมีการออกพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีการศึกษา

เกี่ยวกับการทำงานของสภาตำบลในฐานะที่เป็นองค์กรเพื่อการพัฒนาชนบท และเป็นองค์กรพื้นฐานสำหรับการพัฒนาประชาธิปไตย พบปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานของสภาตำบลได้แก่ (1) ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมและให้ความคิดเห็นในการดำเนินงานของสภาตำบลได้ แต่บทบาทของสภาตำบลในการบริหารงานพัฒนาดังกล่าวถูกจำกัดโดยตัวแทนของราชการส่วนกลาง (สายทิพย์ สุคติพันธ์. 2525) (2) กรรมการสภาตำบลที่มาโดยตำแหน่งยังไม่เข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนดีพอ และมักจะสวมบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการบริหารสภาตำบลด้วยแต่ในแง่ประชาชนกลับมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด คั่นตัวและสนใจการทำงานของสภาตำบล (กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน. 2525) (3) ประสิทธิภาพของสภาตำบลยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เนื่องจากขาดความรู้ ประสบการณ์ และขาดเทคนิคในการบริหารงาน และยังถูกรอปรงำโดยระบบราชการ ครอบงำ (โกวิท พวงงาม และคณะ. 2526) (4) สภาตำบลมีขีดความสามารถจำกัดในด้านการจัดทำแผนและโครงการพัฒนา ต้องอาศัยปลัดอำเภอหรือพัฒนากรเขียนให้ ดังนั้น จึงต้องตกอยู่ใต้การบังคับบัญชาของฝ่ายปกครองอีกชั้นหนึ่ง (จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. แสง สงวนเรือง และกระจำน พันธ์มุนาวิน. 2524) จากปัญหาที่พบดังกล่าวทำให้รัฐบาลในสมัยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้หาทางแก้ไข และมีการออกพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ขึ้นมาใช้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และเน้นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้น (สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. 2539 : 31) หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลก็ยังคงเป็นที่ห่วงใยของผู้ที่ติดตาม มีการศึกษาของ บุปผา วัฒนาพันธ์ (2540) พบว่า ในช่วงระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ที่ประเทศไทยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กลับมีเสียงสะท้อนจากชุมชนที่แสดงให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่รู้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลคืออะไร มีโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ หรือภาระรับผิดชอบอะไรบ้าง เมื่อมีองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วหมู่บ้านจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร รวมทั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเอง ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง ในการบริหารงานก็ยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในองค์การบริหารส่วนตำบล และในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ก็มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าจะมีการซื้อเสียง (สมพันธ์ เตะชะอริก. ม.ป.ป. : 1) และมีความเห็นว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รุ่นปี 2538-2539 เริ่มเรียนรู้ชีวิตแล้วว่า ไม่

สามารถทำอะไรที่เป็นประโยชน์แก่หมู่บ้านของตนเองได้ เพราะอำนาจตกอยู่กับกรรมการบริหาร 7 คน (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน 2 คน และสมาชิกอีก 4 คน ที่มาจากการเลือกตั้ง) จากรายงานของสถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย (2539 : 57) พบว่าสมาชิกสภาและกรรมการบริหารองค์-การบริหารส่วนตำบลยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มากนัก และสมาชิกส่วนใหญ่มีคุณวุฒิระดับ ป.4-ป.7 ที่น่าสนใจ มีรายงานของคณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา (2540 : 35) ตั้งข้อสังเกตในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลประสบปัญหาหนึ่งคือ ความไม่พร้อมของประชาชนเกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายและรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล และการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนนั้น รวมไปถึงความไม่เข้าใจต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายด้วย ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าว สะท้อนจากความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง นางมณฑิรา จงบุรี สมาชิกสภา อบต. ทะเลน้อย (2540) กล่าวให้ความเห็นเรื่องนี้ว่า ตัวสมาชิกสภา อบต.ยังสับสนเกี่ยวกับการทำหน้าที่ตามกฎหมายของตนเอง ขณะที่ชาวบ้านแทบจะไม่รู้เลยโดยชาวบ้านรับข่าวสารเกี่ยวกับสมาชิกสภา อบต.เฉพาะช่วงที่มีการเลือกตั้งเท่านั้น หลังจากนั้นก็ไม่มีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับอบต. ให้ชาวบ้าน โดยทางราชการอีก และชาวบ้านตำบลทะเลน้อยคาดหวังการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาตำบล เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เท่านั้น ขณะที่ นายอัมพร ทองเนื้อขาว สมาชิกสภา อบต. พนางดุง (2540) ก็ให้ความเห็นคล้ายๆ กันว่า สมาชิกสภา อบต.พนางดุงยังสับสนในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของตนเอง และชาวบ้านตำบลพนางดุงคาดหวังการทำหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต.ด้านการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานเป็นหลัก ซึ่งความเห็นนี้สอดคล้องกับการแสดงความคิดเห็นของนายทิพย์ สายแก้ว ปลัด อบต.ควนลัง และนายชอบ วงศ์ชนะ ประธานกรรมการบริหาร อบต.ควนลัง (2540) โดยสองท่านหลังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภา อบต. ของชาวบ้านจะยึดความเป็นพวกพ้องหรือเครือญาติเป็นหลัก แม้ว่าชาวบ้านจะไม่เข้าใจฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. ก็ตามแต่มีความคาดหวังเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต.ค่อนข้างสูง

องค์การบริหารส่วนตำบลพนางดุง เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลพนางดุงเดิม เป็นพื้นที่ที่อยู่ในแผนการจัดตั้ง วิทยาเขตของ

มหาวิทยาลัยทักษิณ ดังนั้นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยทักษิณกับ องค์การบริหารส่วนตำบลพนาสูง คงจะต้องมีอย่างต่อเนื่อง หน้าที่ของมหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันการศึกษาจึงต้องให้ความสนใจ พัฒนาศักยภาพของหน่วยการปกครองที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อรองรับความเจริญและการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับสภาตำบลพนาสูง พบว่า ประชาชนรู้ว่ามืองค์กรสภาตำบลนี้อยู่ แต่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องโครงสร้างขององค์กรและหน้าที่ตามกฎหมาย และยังมีความคาดหวังต่อการทำหน้าที่ของสภาตำบล ด้านเป็นตัวแทนของฝ่ายปกครอง, ตัวแทนของประชาชนและการพัฒนาตำบล(วิศักดิ์ ล้อมลิ้มและภาณุ ธรรมสุวรรณ. 2538 : 96) จึงเป็นที่น่าสนใจต่อไปว่า หลังจากมีการเปลี่ยนฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นเต็มรูปแบบ คือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ประชาชนในตำบลพนาสูง มีความรู้ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาตำบลที่เปลี่ยนมาเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด และคาดหวังต่อการทำหน้าที่ของสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไร อันเป็นการศึกษาต่อเนื่องจากเดิมที่ผู้วิจัยเคยศึกษามา และในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบการสอนวิชาการปกครองท้องถิ่นไทย(รัฐ.322) ของมหาวิทยาลัยทักษิณ ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และเป็นแนวทางของมหาวิทยาลัยทักษิณในการที่จะพัฒนาความรู้ทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ตำบลพนาสูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้-ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนตำบลพนาสูงที่มีต่อฐานะบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนตำบลพนาสูงที่มีต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างในความคิดเห็น-ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษา ความคิดเห็นและความคาดหวังของประชาชนตำบลพนางตุงที่มีต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมุ่งหาคำตอบว่า ประชาชนตำบลพนางตุงมีความรู้-ความเข้าใจ ต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด มีความคิดเห็นและความคาดหวังต่อการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพนางตุง อย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความคิดเห็น และความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ทำให้ทราบแนวโน้ม ความสนใจของประชาชนต่อการ เลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่จะมีขึ้นในอนาคต
3. เป็นข้อมูลทางวิชาการเพื่อประกอบการเรียนการสอน การปกครองท้องถิ่นไทย
4. เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าที่มีด้านอื่น ๆ ต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ลักษณะของประชากรเป้าหมาย ประชากรเป้าหมายของการวิจัย คือ ประชาชน จาก 11 หมู่บ้าน ของตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
2. การสุ่มตัวอย่าง กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 171 ครัวเรือน จากจำนวนเต็ม 1,716 ครัวเรือน (สำมะโนประชากรปี 2538) คิดเป็นร้อยละ 10 โดยตัวอย่างครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้าน คัดสรรส่วนจากจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของแต่ละหมู่บ้าน การสุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) คือ เดินเข้าไปในหมู่บ้าน พบครัวเรือนใดมีประชากรเป้าหมายอยู่ก็เลือกเป็นตัวอย่าง ทั้งนี้ประชากรที่ถูกเลือกจะต้องเป็นบุคคลที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมาย และใช้หลัก 1 ตัวอย่าง ต่อ 1 ครัวเรือน

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เอกสารต่าง ๆ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล และการศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล รวบรวมจากหนังสือ บทความ งานวิจัยที่มีอยู่ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ กองราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แบบสอบถาม ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ได้มาจากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างในตำบลนางคอง ตามแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น แบบสอบถามจะมีอยู่ 4 ตอน ซึ่งสร้างขึ้นตามแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ซึ่งจะมีทั้งคำถามแบบเปิดและปิด ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 ความรู้-ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. โครงสร้าง อบต. และการติดตามข่าวสารทำงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการวัดความรู้ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะใช้คำถามปิด 10 ข้อ แล้วยึดเกณฑ์การให้คะแนนตามแนวของ ลิขิต วีระเวทิน (2529 : 43) คือ ผู้ที่ตอบได้ถูก 7 ข้อขึ้นไป เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจสูง ตอบถูก 4-6 ข้อ เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง และถูกเพียง 1-3 ข้อ หรือไม่ถูกเลยจัดเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจระดับต่ำ

ตอนที่ 3 ความรู้สึกและความคิดเห็นต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 4 ความคาดหวังต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากแบบสอบถามดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังได้ใช้การสัมภาษณ์ (บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ปลัด อบต.) และการสังเกตโดยเข้าร่วมฟังการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการเขียนรายงานการวิจัย

2. วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลประเภทเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บด้วยตนเอง จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ, ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ กองราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยและได้รับความอนุเคราะห์เอกสารจากศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สุดท้ายคือ อบต.พนางคอง โดยความอนุเคราะห์ของคุณชูศักดิ์ พจนากนกกุล ปลัด อบต.พนางคอง

การจัดเก็บข้อมูลประเภทแบบสอบถาม หลังจากมีการทดสอบแบบสอบถามจากประชาชน ในตำบลพนางคองแล้ว ผู้วิจัยได้ให้หนังสือที่มาเป็นเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูล ซึ่งผ่านการอบรมเรื่อง แบบสอบถามมาแล้วจำนวน 12 คน ลงพื้นที่ 11 หมู่บ้านของตำบลพนางคอง โดยยึดหลักการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และกำชับความซื่อสัตย์ต่อการเก็บข้อมูล ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักสถิติโอกาสของการเป็นตัวแทน และ 1 ครั้งเดือน ต่อ 1 ตัวอย่าง โดยมีผู้วิจัยคอยควบคุมการเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยตลอด ซึ่งจากแบบสอบถาม 171 ชุด ได้รับคืนและสมบูรณ์ 163 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.32

การประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บข้อมูลได้ใช้เวลาในช่วงเดือนมีนาคม 2541 หลังจากการเก็บข้อมูลแล้วในแต่ละวันได้มีการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้มา จากนั้นนำข้อมูลเข้าสู่ไมโครคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลและวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for Social Science) เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติ ดังนี้

1. ร้อยละ (percentage)
2. ไค-สแควร์ (Chi-Square) χ^2

การนำเสนอรายงานและการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอรายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis)

นียมศัพท์เฉพาะ

1. ชูานะ หมายถึง สิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวม โดยพิจารณาเปรียบเทียบความสูงต่ำกับบุคคลอื่น
2. บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามที่กฎหมายกำหนด และรวมถึงการปฏิบัติอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประชาชนโดยส่วนรวม

บทที่ 2

แนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวความคิดด้านทัศนคติ (attitude)

ทัศนคติ หมายถึง การตอบสนองทางด้านความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสรรพสิ่ง ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้ เกี่ยวพันกับความคิดความเข้าใจของบุคคลนั้น (Rosemberg, 1956 : 357; อ้างอิงมาจาก ภาณุ ธรรมสุวรรณ. 2539 : 10) หรือทัศนคติเป็นความรู้สึก ความคิด เห็น ซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ และพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ภายนอก โดย องค์ประกอบของทัศนคติ แยกออกเป็น 3 ส่วน คือ (วินัย คุรุวรรณพัฒน์. 2523 : 3)

1. องค์ประกอบด้านความคิด ความเข้าใจ (cognitive component) ทัศนคติ ทางด้านนี้จะแสดงออกมาในลักษณะที่เชื่อว่า อะไรถูกอะไรผิด ซึ่งประกอบด้วยเหตุผล

2. องค์ประกอบความรู้สึก (affective component) ทัศนคติ ด้านนี้จะแสดง ออกมาในลักษณะความชอบหรือไม่ชอบ สนับสนุนหรือไม่สนับสนุน โดยมีอารมณ์เป็น ส่วนประกอบ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม หรือทางปฏิบัติ (behavioral component) ทัศนคติทางด้านนี้จะแสดงออกในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ ที่มีแนวโน้มไปในทาง ปฏิบัติ

ทัศนคติทางการเมือง (political attitude) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลนั้นเกี่ยวกับระบบการเมือง และองค์กรทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม อาจเริ่มต้นจากสถาบันครอบครัวหรือ สถาบันการศึกษา และต่อเนื่องมาจากสถาบันทางสังคม โดยกระบวนการ political socialization process การปลูกฝังดังกล่าวหากกระทำต่อเนื่องและมั่นคง จะมีผลทำให้ บุคคลเกิดความเชื่อหรือความนิยม ตามที่ได้รับ การปลูกฝัง จนทำให้เกิดการยึดมั่น ถือมั่น นำมาเป็นวิธีปฏิบัติในชีวิตทางการเมืองของตน (สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. 2540 : 9) และถ้า บุคคลใดแสดงทัศนคติทางการเมือง ตามความรู้ ความเข้าใจ หรือความเชื่อมั่นที่ตนเองได้ รับการปลูกฝังและอบรมหล่อหลอมต่อเนื่องกันมาจนมีลักษณะเป็นแบบแผน (pattern) ลักษณะดังกล่าวเรียกว่า วัฒนธรรมการเมือง ดังนั้นการศึกษาทัศนคติทางการเมือง ก็คือการ

ศึกษาภายใต้กรอบความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองนั่นเอง (สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. 2540 : 9)

1.2 วัฒนธรรมการเมือง (political culture)

Almond (1956 : 368 ; อ้างอิงมาจาก สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. 2540 : 14-15)

อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง แบบแผนของความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ ของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและต่อส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง โดยแบบแผนของทัศนคติของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง พิจารณาได้จากความโน้มเอียง 3 ลักษณะ คือ

1. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับความรู้ (cognitive orientation) เป็นความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง และส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง
2. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับความรู้สึก (affective orientation) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง
3. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการประเมินค่า (evaluative orientation) เป็นการ ใช้ดุลยพินิจ และการตัดสินใจในการให้ความเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองและปรากฏการณ์ทางการเมือง

จากความหมายของ Almond จะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนรู้และอบรมหล่อหลอมกลางทางการเมือง (political socialization) ของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองนั้นจะเริ่มขึ้น จากการรับรู้ และความเข้าใจต่อระบบการเมืองเป็นขั้นแรก เมื่อบุคคลมีความรู้ความเข้าใจ อย่างไรต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของแบบการเมืองอย่างไรแล้ว จะพัฒนาต่อไปเป็นความรู้สึก ความรู้สึกดังกล่าวอาจจะเป็นได้ทั้งความพอใจและไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย จากนั้นจะพัฒนาเป็นความเชื่อและนำไปสู่การใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ ว่าจะมีบทบาทอย่างไรหรือไม่ต่อระบบการเมือง (สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. 2536 : 16-17)

ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของกลุ่มคนในสังคมต่าง ๆ จากการศึกษาของ Almond และ Verba (1965. 17-20 ; อ้างอิงมาจาก สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. 2540 : 16-17) พบว่ามี 3 ลักษณะ คือ

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (the parochial culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเลย ไม่มีการ

รับรู้ ไม่มีความเห็น และใส่ใจต่อระบบการเมือง ไม่คิดว่าตนเองมีความจำเป็นต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะพบได้ในในกลุ่มคนยากจนและไร้การศึกษา

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (the subject political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ ต่อระบบการเมืองโดยทั่ว ๆ ไป แต่ไม่สนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และไม่มีความรู้สึกว่าตนมีความหมายหรืออิทธิพลต่อระบบการเมือง บุคคลเหล่านี้จะยอมรับอำนาจของรัฐ เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐ ซึ่งจะพบได้ในกลุ่มคนชั้นกลาง ซึ่งเชื่อว่าอำนาจรัฐเป็นของผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไปมีหน้าที่เชื่อฟังและปฏิบัติตาม

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (the participant political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระบบการเมืองเป็นอย่างดี เห็นคุณค่าและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบได้ในชนชั้นกลาง ส่วนใหญ่ของประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว

ในตอนที่ Almond และ Verba บอกว่าเป็นการยากที่จะชี้ว่าในสังคมต่าง ๆ ประชาชนทั้งประเทศมีวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบหนึ่งแบบใดโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะประชาชนในสังคมต่าง ๆ มีความแตกต่างกันในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะมีผลต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของบุคคลด้วย เขาจึงสรุปว่าในสังคมต่างๆ ประชาชนจะมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสมผสาน (mixed political culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมแบบไพร่ฟ้า, วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมแบบมีส่วนร่วม (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2540 : 21-22)

1.3 แนวคิดสถานภาพและบทบาท (status and role)

งามพิศ สัตย์สงวน (2538 : 93) อธิบายว่า สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

Ralph Linton (จิตวิทยา สุวรรณชะชฎ, 2508 : 38) อธิบายว่า สถานภาพ คือ ผลรวมของสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องปฏิบัติ ส่วนบทบาท คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ที่เกิดจากตำแหน่ง

งามพิศ สัตย์สงวน (2538 : 96-97) อธิบายความหมายของบทบาท (role) หมายถึง การกระทำตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ หรือพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆ ว่าจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร (role expectation) เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งพยากรณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ เช่น พ่อย่อมได้รับการคาดหวัง จากสังคมให้แสดงบทบาทหรือหน้าที่ต่าง ๆ ของพ่อ อาทิ การเลี้ยงดูลูก ส่งเสียให้ลูกเล่าเรียน เป็นต้น หรือในกรณีศึกษาวิจัยนี้ สมาชิกสภา อบต. ถือเป็นตำแหน่งทางสังคม ที่ทำให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนี้ย่อมได้รับการคาดหวังจากสังคมให้ต้องทำหน้าที่ตามที่สังคมต้องการในแบบหนึ่ง รวมทั้งมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ด้วย

1.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การศึกษาฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. คือ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้แก่

1. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต.

มาตรา 8 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตาม (1) และ (2) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (3) และ (4) ดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(2) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้าน ในตำบลนั้น เป็นเวลาดำเนินการไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือกตั้ง

(3) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(4) เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

2. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา อบต. และการพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา 9 ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาตำบล ซึ่งได้รับเลือกตั้งต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตาม (1) และ (2) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (3) ถึง (11) ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
- (2) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ในหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหกเดือนจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
- (3) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (4) เป็นผู้มั่วร่างกายทุพพลภาพ วิกลจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดิฉยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดไว้สำหรับคุณสมบัติของผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
- (5) เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานองค์การของรัฐ
- (6) เป็นผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือสารวัตรกำนัน
- (7) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่าทุจริตต่อหน้าที่
- (8) เคยถูกผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบลตามพระราชบัญญัตินี้
- (9) เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกโดยพันโทษมาแล้วไม่ถึงสามปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (10) เป็นผู้มั่วพฤติกรรมในทางทุจริตหรือเสื่อมเสียทางศีลธรรม
- (11) เคยถูกผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งหรือสภาตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้ง เว้นแต่จะพ้นห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา 11 สมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

ในกรณีที่สมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งดำรงตำแหน่งครบวาระแล้วแต่ยังมีได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งขึ้นใหม่ให้สมาชิกสภาตำบลโดยตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อไป

มาตรา 12 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ สมาชิกสภาตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกก่อนนายอำเภอ ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันลาออก
- (3) มีการยุบสภาตำบล
- (4) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญากับสภาตำบลหรือในกิจการที่กระทำให้แก่สภาตำบล
- (5) สภาตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งโดยเห็นว่ามีประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียประโยชน์ของตำบล มติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
- (6) นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้สอบสวนแล้วปรากฏว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 9 หรือมิได้อยู่ประจำในหมู่บ้านที่ได้รับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันเกินหกเดือน หรือขาดการประชุมสภาตำบลติดต่อกันสามครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(7) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้สอบสวนแล้วปรากฏว่าบกพร่องในทางความประพฤติ

บทบัญญัติใน (4) มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาตำบล ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญากับสภาตำบลหรือในกิจการที่กระทำให้แก่สภาตำบลอยู่ก่อนดำรงตำแหน่ง

3. โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ อบต.

มาตรา 43 องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

มาตรา 44 องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 45 สภากงศ์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎร ในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นสมาชิกสภากงศ์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละสองคน

มาตรา 46 สภากงศ์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององศ์การบริหารส่วนตำบล
- (2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
- (3) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม (1) และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

มาตรา 48 สภากงศ์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่งซึ่งเลือกจากสมาชิกสภากงศ์การบริหารส่วนตำบลให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภากงศ์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภากงศ์การบริหารส่วนตำบล

4. คณะกรรมการบริหาร อบต. และอำนาจหน้าที่

มาตรา 58 ในห้องศ์การบริหารส่วนตำบลมีคณะกรรมการบริหารองศ์การบริหารส่วนตำบลคณะหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากกำนัน และจากสมาชิกสภากงศ์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านไม่เกินสองคน และจากสมาชิกสภากงศ์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งไม่เกินสี่คน ทั้งนี้ ตามมติของสภากงศ์การบริหารส่วนตำบล

ให้คณะกรรมการบริหารเลือกกรรมการบริหารคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการบริหารและเลือกกรรมการบริหารอีกคนหนึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหารการประชุมและการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

มาตรา 59 คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) บริหารกิจการขององศ์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององศ์การบริหารส่วนตำบล ต่อสภากงศ์การบริหารส่วนตำบล

(2) จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(3) รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

(4) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

2. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและวัฒนธรรมทางการเมือง

วงษ์ เลิศไพศาล (2517) ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตชั้นปีสุดท้าย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อฐานะ และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2512-2514 พบว่า นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับ บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพอสมควร ไม่สูงนัก ขาดความเชื่อมั่นศรัทธาในความสามารถของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่มักปฏิบัติงานเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของตน นิสิตมีความต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอุดมคติของตนเป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต มีความเสียสละ โดยไม่คำนึงถึงว่าจะต้องมีความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด ขณะที่นิสิตชาย คณะรัฐศาสตร์มีความรู้ในระดับที่สูง แต่มีความรู้สึกเชื่อมั่นศรัทธาต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระดับต่ำกว่านิสิตหญิง ที่เรียนทางวิทยาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์

ชัยวัฒน์ รัฐขจร (2522 : 202) ศึกษาความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการศึกษา มีอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย และความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผู้มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่า

2.2 การศึกษาเกี่ยวกับสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

สายทิพย์ สุคติพันธ์ (2525 : 126-146) ศึกษาเรื่องสภาตำบล : องค์กรชนบท เพื่อพัฒนาชนบท เสนอประเด็นคือ ควรมีการกระจายอำนาจเพื่อการพัฒนาชนบท โดยให้สภาตำบลเป็นองค์กรหลัก เพราะประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น และ

ดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ และขีดความสามารถของสภาตำบลในการบริหารการพัฒนา ซึ่งยังมีจำกัด ต้องพึ่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง โดยเฉพาะพัฒนากรนั้นควรเปิดโอกาสให้สภาตำบลมีบทบาทร่วม โดยการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้คณะกรรมการได้มีโอกาสฝึกฝนและทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยระบบราชการคอยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

โกวิท พวงงาม และคณะ (2526 : 40-71) ศึกษาเรื่อง สภาตำบลองค์กรเพื่อการพัฒนาชนบท พบว่า สภาตำบลมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่การพัฒนา ส่งเสริม การผลิตและการตลาด ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ในด้านสังคม มีบทบาทครอบคลุมด้านสาธารณสุข การศึกษา การพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชน และการพัฒนาคน ด้านการเมืองพบว่า สภาตำบลเป็นองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น แต่มีปัญหาอุปสรรค คือ การขาดความรู้ ประสบการณ์ และเทคนิคในการบริหารงาน การถูกรวบงำโดยระบบราชการ การที่ผู้นำท้องถิ่นหรือกรรมการสภาตำบลรักษาผลประโยชน์พรรคพวกตน นอกจากนี้โครงสร้างของสภาตำบลโดยเฉพาะตัวกรรมการที่มาโดยตำแหน่ง ก็เป็นปัญหาในการบริหารของสภาตำบล และตัวกรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่ มีการศึกษาต่ำ ร้อยละ 85 จบ ป.4 ไม่มีความรู้ในการทำงานเกี่ยวกับระเบียบราชการ คณะผู้วิจัย ยังได้เสนอความเห็น คือ ให้มีการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับระเบียบราชการให้แก่สภาตำบล และระยะยาวหลังจากสภาตำบลมีความเข้าใจในหน้าที่ของตัวเองมากขึ้น ควรปรับปรุงโครงสร้างของสภาตำบลใหม่ คือ กำหนดให้กรรมการสภาตำบลมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนทั้งหมด

กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน (2525 : 1-46) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพของสภาตำบลในการพัฒนาชนบทพบว่า กรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนดีพอ และกรรมการสภาตำบลที่มีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มักจะสับสนระหว่างตำแหน่งกรรมการสภาตำบลกับตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และมักจะสวมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการบริหารงานสภาตำบล ตัวกรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่จบเพียง ป.4 ขณะที่ความรู้ ความสนใจของประชาชนต่อสภาตำบล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนเริ่มมีความตื่นตัว ให้ความสนใจสภาตำบลมากขึ้น และส่วนใหญ่เริ่มรู้จักสภาตำบลตอนเริ่มมีโครงการเงินผัน สมัยรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช พ.ศ. 2518 ประชาชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสภาตำบลมากขึ้น

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ, แสง สงวนเรือง และ กระช่าง พันธุ์นาวัน (2524 : 7-30) ศึกษา การพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารงานพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดและสภาตำบล พบว่า โครงสร้างของสภาตำบลยังไม่เหมาะสม ไม่มีสภาพนิติบุคคล และยังไม่มีความเป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย จุดอ่อนของ สภาตำบลอยู่ที่การเลือกตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิได้คนที่ไม่เหมาะสม เลขานุการสภาตำบล ส่วนใหญ่ไม่สามารถสละเวลามาทำงานได้จริงจัง

สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษา บทบาท และความสัมพันธ์ของส่วนราชการในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ยังเป็นเรื่องใหม่ที่คนส่วนใหญ่ทั้งประชาชนทั่วไป และข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ยังไม่เข้าใจในสาระรายละเอียดผู้ปฏิบัติงาน ในองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่เคยผ่านงานสภาตำบลมาก่อน นอกจากนั้นยัง ประกอบด้วยกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งมีความคิดเห็นใหม่ ๆ มีความรู้ความสามารถในจำนวนที่ เกือบเท่ากัน และยังได้รับความช่วยเหลือ คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาค จึงทำให้ การดำเนินกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลในระยะแรกสามารถดำเนินไปได้ดีพอสมควร

กองกรรมธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2540 : 25-44) จัดทำ รายงานของคณะกรรมการ การปกครอง วุฒิสภา พิจารณาศึกษาเรื่อง ปัญหาการดำเนินการจัดตั้ง และประสิทธิภาพของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะดำเนินการในเรื่องการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ ทางบก การบำรุงรักษาทางระบายน้ำการจัดให้มีน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภคและเพื่อการเกษตร กลไกสำคัญในการบริหารจัดการ คือ ประชามติกรรมการบริหาร (กำนัน) และเลขานุการคณะกรรมการบริหาร โดย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาท หน้าที่ของตนเพียงพอ และมีระดับการศึกษาไม่สูงนัก ทำให้การทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงาน ของคณะกรรมการบริหารจึงไม่ดีพอ รายงานฉบับนี้ยังได้ตั้งข้อสังเกต ได้แก่ (1) การ จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นขาดการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล (2) ประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล มีปัญหาด้านโครงสร้าง เช่น กฎหมายไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้

สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ทำให้ได้สมาชิกที่ไม่ค่อยมีการศึกษาสูงนัก และความขัดแย้งที่เกิดจากตัวสมาชิกที่เข้ามาโดยตำแหน่งกับตัวสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งทำให้การบริหารส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การทำหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมุ่งทำเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นหลัก ได้แก่ การทำถนน ขุดบ่อ ขุดสระ เป็นต้น ส่วนด้านประชาชน เนื่องจากการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลตั้งแต่อดีตล้วนมาจากการหยิบยื่นให้จากผู้ปกครองประเทศมิได้มาจากการเรียกร้องของประชาชนทำให้การติดตามตรวจสอบ การทำหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากประชาชนหรือองค์กรประชาชน จึงไม่เกิดขึ้น ซึ่งในรายงานนี้ได้เสนอให้เตรียมความพร้อมให้ประชาชนเป็นหลัก เพื่อจะได้ตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

2.3 กรณีศึกษาที่ใกล้เคียง

ประสิทธิ์ พรหมพิสูทธิ์ (2512) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองแบบสุขาภิบาล ศึกษาจากกรณีสุขาภิบาลพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นน้อยมาก พบว่า ความไม่รู้ไม่เข้าใจในการปกครองตนเองของประชาชนเป็นสาเหตุสำคัญ ความไม่รู้ไม่เข้าใจนั้นมาจากความเคยชินต่อการปกครองระบบดั้งเดิม และความไม่เคยชินต่อรูปการปกครองแบบสุขาภิบาลที่รัฐบาลหยิบยื่นให้ การจัดรูปแบบของกิจการปกครองของสุขาภิบาลยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร

ศุภชัย เอี่ยมละออ (2528) ศึกษา พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2528 พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ไปลงคะแนนเสียงด้วยความสำนึกของตนเอง โดยถือว่าเป็นหน้าที่ พลเมืองดีพึงปฏิบัติ ประกอบกับนิยมชมชอบตัวผู้สมัครหรือกลุ่มผู้สมัครมากกว่าที่จะไปลงคะแนนเสียงเพราะถูกระดม และเมื่อจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแล้วพบว่าระดับการศึกษาและอาชีพของผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสามารถตัดสินใจได้ก่อนวันลงคะแนนเสียงหลายวัน แต่ไม่สามารถสรุปได้ว่า ผู้ลงคะแนนเสียงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงกว่าจะตัดสินใจเลือกผู้สมัครเร็วกว่าผู้ที่มีฐานะ-

บทบาททางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกผู้สมัคร โดยคำนึงถึงบุคคลมากกว่ากลุ่มการเมือง และเมื่อจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว พบว่าเกณฑ์การตัดสินใจเลือกผู้สมัคร โดยคำนึงถึงกลุ่มการเมือง หรือตัวบุคคลมีความแตกต่างกันน้อยมาก มีระดับการศึกษาเพียงตัวแปรเดียวที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในรูปเมืองพัทยาดีพอสมควร โดยได้วัดระดับความรู้ความเข้าใจแบ่งเป็นสามระดับและพบว่า ผู้มีระดับความรู้ความเข้าใจสูงมีจำนวนใกล้เคียงกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีระดับความรู้ความเข้าใจต่ำ แต่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งยังให้ความสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาน้อยมาก

บุญยิ่ง โหมคเทศน์ (2530) ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น โดยศึกษากรณีเทศบาลเมืองชุมพร พบว่า การศึกษา รายได้ ความทันสมัยและความรู้ความเข้าใจในการปกครองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล โดยรายได้เป็นปัจจัยกำหนดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การศึกษา ความรู้ความเข้าใจในการปกครอง และความทันสมัยตามลำดับ สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่ม และการมองเห็นประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการปกครองนั้นไม่มีความสัมพันธ์ดังกล่าว ในเรื่องการควบคุมติดตามการบริหารพบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยเพียงตัวเดียวที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่เป็นไปในเชิงผกผัน คือ เมื่อมีการศึกษาสูงขึ้นจะเข้ามีส่วนร่วมน้อยลง การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าประชาชนยังเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นไม่มากนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ ไม่มีปัจจัยเพียงตัวเดียวใด ๆ ที่มีความสำคัญในการกำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชน

เทวินทร์ ศศิธรรัตน์ (2532) ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปเทศบาล โดยศึกษากรณีเทศบาลเมืองพนม พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.8 เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง และ ร้อยละ 46.2 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ โดยเป็นการมีส่วนร่วมในรูปแบบของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมา คือ การชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง และมีส่วนร่วมในรูปของการติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมืองน้อยที่สุด สาเหตุของการที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย ไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ถึงร้อยละ 50 นั้น เพราะ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาลน้อย ไม่รู้ว่า

52.94
ก4487
2041
ส. 2

ตนเองมีบทบาทหน้าที่ และมีความสำคัญต่อระบบการเมือง การที่เทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และผลงานของเทศบาล การที่ประชาชนไม่ศรัทธาคณะผู้บริหารเทศบาล และความบกพร่องของบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง จึงทำให้ประชาชนขาดแรงจูงใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

คณะ อินทรวรรณ (2537) ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นรูปสภาภิบาล โดยศึกษา กรณีสภาภิบาลห้วยพลู อำเภอนครไชยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในรูปสภาภิบาล และมีความรู้ความเข้าใจในการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับสูงพอสมควร ส่วนความรู้ความเข้าใจในการเมืองการปกครองท้องถิ่น และความรู้สึกรู้สึกต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีในระดับปานกลาง ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นสภาภิบาลมีความสัมพันธ์ในเชิงปฏิฐานกับความรู้สึกรู้สึกต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แต่จะมีความสัมพันธ์ในเชิงนิเสธกับความรู้ความเข้าใจในการเมืองระบอบประชาธิปไตยและความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่น

3. กรอบแนวความคิดการวิจัย

จากแนวความคิดและงานวิจัยที่กล่าวมา ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้นำเอากรอบความคิด การศึกษาที่สนใจคือการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองรวมทั้งผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้ว มากำหนดเป็นแนวในการวิจัย นอกจากนั้นได้นำแนวคิดสถานภาพและบทบาท กฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาใช้ประกอบในการสร้างแบบสอบถามของการวิจัย โดยแนวทางการวิจัยได้กำหนดสำรวจความคิดเห็นของประชาชน 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรู้ ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นความโน้มเอียงเกี่ยวกับการรับรู้ (cognitive orientation) โดยคำถามจะอยู่ในแบบสอบถามตอนที่ 2

2. ด้านความรู้สึกของประชาชนต่อ อบต. และ ฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นความโน้มเอียงเกี่ยวกับความรู้สึก (effective

orientation) ได้แก่ ความพอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับการมี อบต. และ สมาชิกสภา อบต. โดยคำถามจะอยู่ในแบบสอบถามตอนที่ 3

3. ด้านการประเมินค่าและความคิดเห็น ความคาดหวังของประชาชน ซึ่ง เป็นความโน้มเอียงเกี่ยวกับการประเมินค่า (evaluative orientation) ได้แก่ การยอมรับหรือไม่ยอมรับ การแสดงความคิดเห็นและความคาดหวังต่อฐานะ-บทบาท ของสมาชิกสภา อบต. โดยคำถามจะอยู่ในแบบสอบถามตอนที่ 4

บทที่ 3

วิวัฒนาการของการจัดการปกครองท้องถิ่นไทยระดับตำบล

การพิจารณาวิวัฒนาการของการจัดการปกครองท้องถิ่นไทยระดับตำบลในที่นี้จะกล่าวถึง จุดเริ่มต้นของรูปแบบสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2499 จนถึงการจัดตั้งในปี พ.ศ. 2537 และสภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลนางคง

1. การจัดการปกครองท้องถิ่นระดับตำบลก่อนปี พ.ศ. 2537 ความพยายามในการจัดการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ก่อนปี พ.ศ. 2537 เกิดขึ้นจำนวน 4 ครั้ง คือ (อักษรสวรรค์ ทองนวล. 2534 : 23-47)

(1) สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 เป็นรูปแบบสภาตำบลที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

(3) สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 เป็นสภาตำบลที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

(4) สภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 พ.ศ. 2515 เป็นสภาตำบลที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

การพิจารณาจะแยกเป็นรูปแบบสภาตำบล และรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

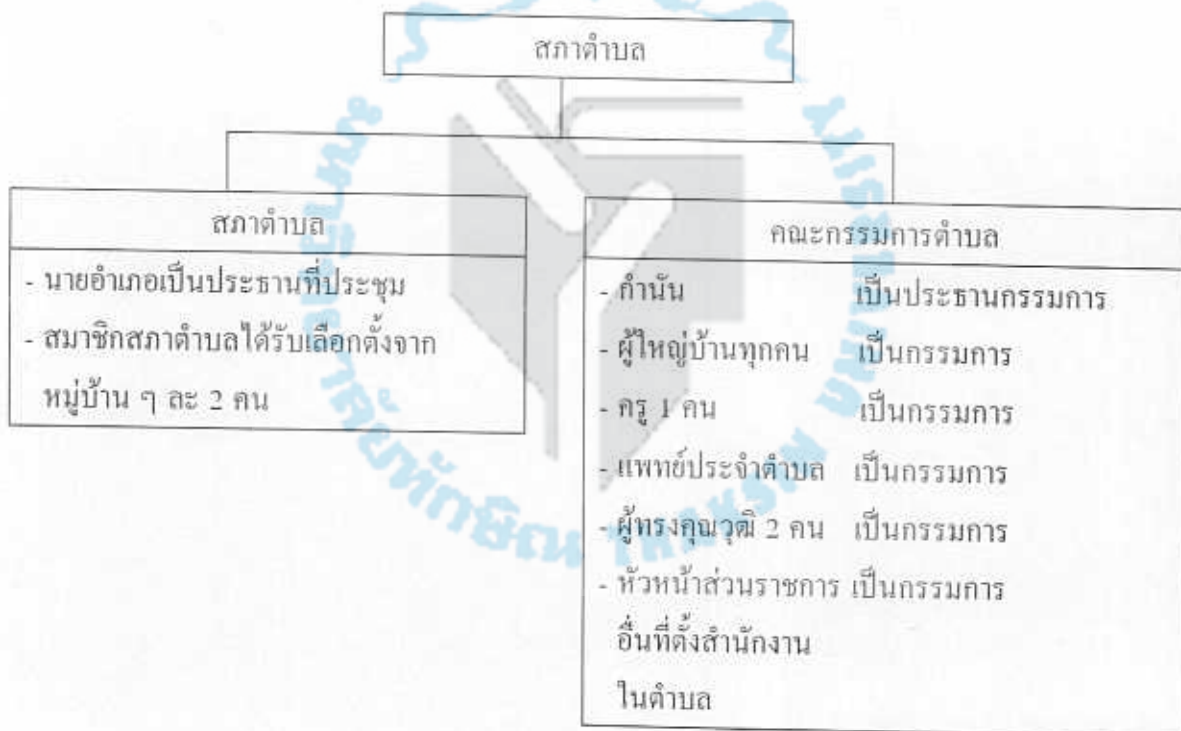
1.1 สภาตำบลตามคำสั่งของกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ในสมัยของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประชาชนในระดับตำบล และหมู่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตนเท่าที่จำเป็น และไม่ขัดกับกฎหมายอื่นที่มีอยู่โดยมีความเห็นว่า การพัฒนาท้องถิ่นหากให้ประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น และมีกิจกรรมด้วย จะก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าให้ทางราชการเป็นผู้บริหารฝ่ายเดียว ดังนั้นจึงได้มีคำสั่งที่ 222/2499 วันที่ 8 มีนาคม 2499 จัดตั้งสภาตำบลขึ้นทั่วประเทศจำนวน 3,100 แห่ง (กองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2540 : 13)

ก. โครงสร้าง ประกอบด้วยองค์กร 2 องค์กร คือ คณะกรรมการตำบล และ
สภาตำบล

คณะกรรมการตำบล ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย กำนัน แพทย์
ประจำตำบล ครูใหญ่ทุกโรงเรียนภายในเขตตำบล ครูประชาบาล 1 คน หัวหน้าส่วนราช
การในตำบล เช่น หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรประจำตำบล นายช่างชลประทาน เป็นต้น ผู้
ใหญ่บ้านทุกคนในตำบลราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลไม่น้อยกว่า 2 คน

สภาตำบลทำหน้าที่ควบคุมการบริหารงานของคณะกรรมการตำบลประกอบ
ด้วย สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน อยู่ในตำแหน่งได้ตลอดชีวิต ตราบเท่าที่
ไม่มีความประพฤติเสียหายต่อตำแหน่ง คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นสมาชิกสภาตำบล อนุโลม
ตามคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน มีการประชุมเดือนละครั้ง และ
นายอำเภอหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานสภาโดยตำแหน่ง

โครงสร้างสภาตำบล ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499

ข. อำนาจหน้าที่ ได้แก่ กิจการตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 , กิจการที่ส่วนกลางโอนเงินมาให้ดำเนินการ, กิจการส่วนจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย และกิจการที่เป็นกิจการส่วนตำบลโดยเฉพาะ

ค. รายได้ จะมีที่มาได้แก่ เงินงบประมาณแผ่นดิน, เงินรายได้จากงบประมาณส่วนจังหวัด และเงินที่ได้จากการเรียไ้ และมีผู้บริจาคให้

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ประสบปัญหาหลายประการ ตั้งแต่ การขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง การบริหารของคณะกรรมการบริหาร กับสภาตำบล ตลอดจนรายได้ไม่เพียงพอ (จิราพร บุญพร. 2537 : 9-10) ซึ่งผลต่อมา กระทรวงมหาดไทยได้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว

1.2 สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 275/2509

จากปัญหาของสภาตำบลในรูปแบบแรก ในปี พ.ศ. 2509 กระทรวงมหาดไทย จึงได้มีคำสั่งที่ 275/2509 ลงวันที่ 1 มีนาคม มีการเปลี่ยนแปลงต่อรูปแบบสภาตำบล ดังนี้

ก. โครงสร้าง มีการรวมคณะกรรมการตำบลและสภาตำบลเข้าเป็นองค์กรเดียวกัน เรียกว่า “คณะกรรมการสภาตำบล” มีกรรมการ 3 ประเภท คือ

(1) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล
(2) กรรมการโดยการคัดเลือก ได้แก่ ครูประจำบาลในตำบล 1 คน ที่นายอำเภอเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก

(3) กรรมการโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิ หมู่บ้านละ 1 คน ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเป็นผู้เลือก โดยนำวิธีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านมาใช้โดยอนุโลม

กำนันเป็นประธานคณะกรรมการสภาตำบล โดยตำแหน่งและเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นรองประธาน เลือกบุคคลที่เป็นกรรมการหรือมิได้เป็นกรรมการหนึ่งคน ทำหน้าที่เลขานุการ อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี และพัฒนากรเป็นที่ปรึกษาสภาตำบล

โครงสร้างสถาตำบล ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509

ข. อำนาจหน้าที่ ได้แก่

1. ดำเนินกิจการส่วนจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมายจากจังหวัดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- 1.1 การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
- 1.2 การศึกษา การทำนุบำรุงศาสนา และการส่งเสริมศีลธรรม
- 1.3 การสังคมสงเคราะห์ อันรวมทั้งการสาธารณสุข และการ
ประกันสังคม
- 1.4 การป้องกันโรค การบำบัด การจัดตั้งและการบำรุงสถาน
พยาบาล
- 1.5 การจัดให้มีและการทำนุบำรุงทางน้ำ ทางบก และการชล
ประทานราษฎร
- 1.6 การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้ง
การกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
- 1.7 การจัดให้มีน้ำสะอาดและการประปา
- 1.8 การจัดให้มีตลาดและท่าเทียบเรือ
- 1.9 การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
- 1.10 การจัดให้มีฌาปนสถาน

1.11 การจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะตลอดจนสถานที่อบรมประชาชนและประชุมราษฎร

1.12 การบำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

1.13 การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น

1.14 การจัดการคุ้มครองดูแลและจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด

1.15 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่าง ๆ

1.16 กิจการอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎรและท้องถิ่น หรือหน้าที่อื่นซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่กิจการส่วนจังหวัด ทั้งนี้ต้องดำเนินการภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับอนุมัติจากสภาจังหวัดแล้ว

2. พิจารณาให้ความเห็นชอบ โครงการและงานเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตตำบลตามที่คณะกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการสภาตำบลเสนอ ทั้งนี้ให้มีอำนาจที่จะตัดทอนแก้ไขหรือรวมกิจการอย่างเดียวกันเป็นโครงการรวมทั้งตำบลได้แล้วแต่กรณี แล้วเสนอโครงการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือจังหวัดในฐานะราชการบริหารส่วนภูมิภาค โดยผ่านนายอำเภอเพื่อขอรับความช่วยเหลือ

3. ให้ความร่วมมือและประสานงานในโครงการสนับสนุนให้มีการร่วมมือจากองค์การอาสาสมัคร หรือองค์การสาธารณกุศล ตลอดจนพิจารณาแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านและตำบล

4. เผยแพร่การพัฒนาของทางราชการในด้านอื่น ๆ

5. เมื่อปรากฏว่า ข้าราชการ พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติงานในตำบลนั้นประพฤติชั่วหรือทำการเบียดเบียนข่มเหงราษฎรหรือละเลยหน้าที่อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมแล้ว คณะกรรมการสภาตำบลคนใดคนหนึ่งจะเสนอตั้งข้อร้องเรียนผู้นั้นต่อคณะกรรมการสภาตำบลก็ได้ เมื่อคณะกรรมการสภาตำบลได้อภิปรายและรับรองข้อเสนองของกรรมการสภาตำบลผู้นั้นแล้ว ก็ให้รีบส่งมติรับรองของคณะกรรมการสภาตำบลผ่านนายอำเภอไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาตามสมควรแก่กรณีต่อไป

6. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่นที่กำหนดไว้สำหรับกรรมการตำบล

7. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการจะได้มอบหมาย

จะเห็นได้ว่า สภาตำบลตามคำสั่งของกระทรวงมหาดไทย ที่ 275/2509 จะมีอำนาจหน้าที่มากกว่าเดิมมาก โดยเฉพาะในข้อแรกที่ทำให้สภาตำบลจัดทำบริการสาธารณะได้หลายประการแต่ต้องเป็นงานที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายให้

ค. รายได้ สภาตำบลตามรูปแบบนี้มีรายได้เป็นของตนเองมากขึ้น โดยมีรายได้คือ เงินที่ได้จากองค์การบริหารส่วนจังหวัด, เงินที่ได้จากกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ และเงินที่สภาตำบลจัดหาได้เอง เช่น การจัดตลาดนัด ท่าเทียบเรือ เป็นต้น

เหตุผลที่กำหนดให้สภาตำบลมีรายได้มากขึ้นเพราะว่ารัฐบาลมีความประสงค์ที่จะให้สภาตำบลรูปแบบนี้มีรายได้พอที่จะนำไปตั้งงบประมาณสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของราษฎรได้จริง จึงกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ความช่วยเหลือแก่สภาตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้แบ่งภาษีบำรุงท้องที่ ที่เก็บได้ในตำบลนั้นให้แก่สภาตำบลเป็นจำนวนร้อยละ 40 เพื่อให้สภาตำบลสามารถวางโครงการใช้จ่ายเงินในการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างสม่ำเสมอ แน่นนอน ส่วนเงินช่วยเหลืออย่างอื่นอาจพิจารณาให้บ้างตามความเหมาะสม ขณะเดียวกันรัฐบาลอาจพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนตามโครงการพิเศษที่เสนอขอรับความช่วยเหลือได้ด้วย

อาจกล่าวได้ว่า การจัดตั้งรูปแบบสภาตำบลรูปแบบนี้ เป็นรูปแบบที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาพลเมืองในระบบประชาธิปไตย (พพป.) โดยปรับปรุงให้สภาตำบลมีลักษณะคล้ายสภาท้องถิ่นในระบบประชาธิปไตย แต่ยังไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล (กองกรรมธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2540 : 13) และหากมีการจัดตั้ง สภาตำบลตามรูปแบบ 275/2509 ในตำบลใด ก็ให้ยกเลิกสภาตำบลตามรูปแบบ 222/2499 ในตำบลนั้น และในปี พ.ศ. 2515 มีสภาตำบลรูปแบบ 222/2499 อยู่ 3,100 ตำบล และสภาตำบลตามรูปแบบ 275/2509 อยู่ 1,509 ตำบล

1.3 สภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 พ.ศ. 2515

เนื่องจากในปี พ.ศ. 2499 ได้มีการออกพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้การปกครองท้องถิ่นระดับตำบลในขณะนั้นมีอยู่ถึง 3 รูปแบบคือ สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 และองค์การบริหารส่วนตำบล คณะปฏิวัติที่มีจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าจึงได้ออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ยกเลิกการปกครองท้องถิ่นระดับตำบลทั้ง 3 รูป

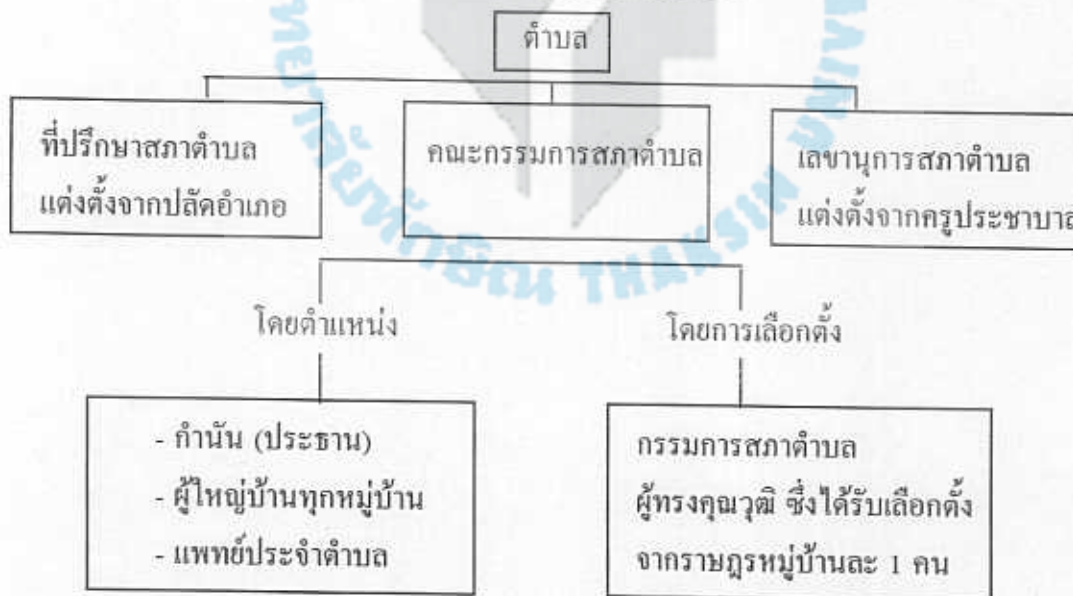
แบบ และจัดตั้งสภาตำบลที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลขึ้น โดยคณะปฏิบัติให้เหตุผลว่า “ตำบลเป็นหน่วยปกครองขั้นพื้นฐานของการปกครองส่วนภูมิภาคและเป็นหน่วยการปกครองที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการปกครองส่วนภูมิภาคระดับอื่น หากการปกครองขั้นพื้นฐานไม่มั่นคงและเหมาะสมแล้ว จะมีผลกระทบกระเทือนต่อการปกครองส่วนภูมิภาคระดับอื่น อันเป็นอุปสรรคแก่การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าและการอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎร แต่ปรากฏว่าการจัดระเบียบบริหารของตำบลในปัจจุบันแยกกันอยู่หลายรูป บางรูปก็ไม่อาจปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้ สมควรแก้ไขปรับปรุงการจัดระเบียบบริหารของตำบลให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันยิ่งขึ้น”

ก. โครงสร้าง สภาตำบลประกอบด้วยคณะกรรมการสภาตำบล ซึ่งมี กำนันท้องที่ เป็นประธาน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบล เป็นกรรมการสภาตำบล โดยตำแหน่งและกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากการเลือกของราษฎร ในหมู่บ้านๆ ละ หนึ่งคน

สภาตำบลมีที่ปรึกษาสภาตำบลหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากรท้องที่และมีเลขานุการสภาตำบลหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากครูประจำตำบลในตำบลนั้นโดยนายอำเภอท้องที่เป็นผู้คัดเลือกที่ปรึกษาสภาตำบลและเลขานุการสภาตำบลอีกทีหนึ่ง จากนั้นจึงรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง

โครงสร้างสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326

ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515

ข. อำนาจหน้าที่ เน้นหนักไปในทางให้ความเห็นมากกว่าการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งต่างจาก ปี พ.ศ. 2509 โดยสภาตำบลมีหน้าที่ ดังนี้

1. บริหารงานของสภาตำบลหรือดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบ โครงการและงานเกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
3. ให้ความร่วมมือและประสานงานในโครงการ สนับสนุนให้มีการร่วมมือจากองค์การอาสาสมัคร หรือองค์การสาธารณกุศล ตลอดจนพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
4. เผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาของทางราชการ ให้ราษฎรในตำบลทราบ
5. ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่กำหนดไว้สำหรับคณะกรรมการตำบล

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการจะได้มอบหมาย

ค. รายได้ มีที่มาจาก

1. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
 2. ภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บ ได้จากที่ดินในเขตตำบลนั้นที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
 3. ภาษีโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ ซึ่งเก็บได้ในเขตตำบลนั้นที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
 4. เงินอากรการฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ที่เก็บได้ เนื่องจากการฆ่าสัตว์ในเขตตำบลนั้นที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
 5. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันที่เก็บเพิ่มขึ้นตามข้อบัญญัติจังหวัดในเขตตำบลนั้น
- และกฎหมายกำหนดให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จัดสรรเงินเหล่านี้ให้ตามที่เห็นสมควร

การดำเนินงานของสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิบัติ ฉบับที่ 326 ก็ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ ปัญหาการขาดความรู้ด้านระเบียบ กฎหมาย วิชาการด้านต่าง ๆ ของกรรมการสภาตำบล อันเนื่องมาจากกรรมการส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้อยู่ในระดับต่ำ, การไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล, รายได้ไม่เพียงพอ, ประชาชนขาดความรู้

ความเข้าใจ รวมทั้งความสนใจต่อการดำเนินงานของสภาตำบล เป็นต้น (จิราพร บุญพร. 2537 : 24-27)

1.4 องค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2511 มีวัตถุประสงค์เพื่อยกฐานะตำบลที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจพอที่จะดำเนินกิจการส่วนตำบล ด้วยตนเองได้ จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ควบคู่ไปกับสภาตำบลตามคำสั่งของกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีเขตปกครองตามเขตตำบลตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีลักษณะสำคัญดังนี้

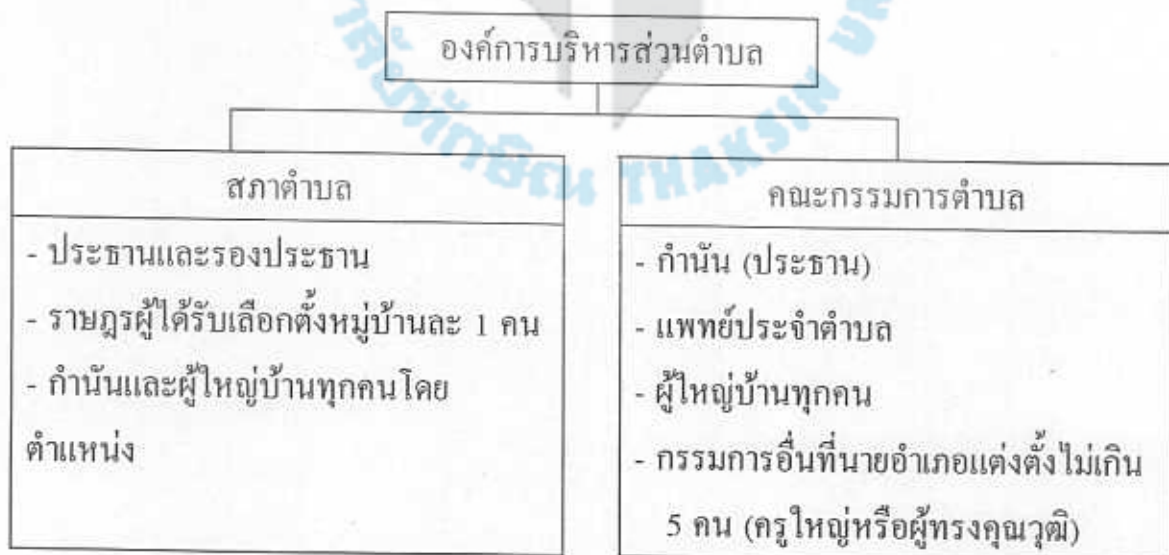
ก. โครงสร้าง มีองค์กร 2 องค์กร คือ สภาตำบลและกรรมการตำบล

สภาตำบล ประกอบด้วย สมาชิกซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้ง หมู่บ้านละ 1 คน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบลนั้นเป็นสมาชิก โดยตำแหน่ง ทำหน้าที่ควบคุมการบริหารงานของคณะกรรมการตำบล

คณะกรรมการตำบล ประกอบด้วย กำนันของตำบลนั้นเป็นประธาน แพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นเป็นกรรมการ และกรรมการอื่น ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากครูใหญ่ของโรงเรียนในตำบล หรือบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวนไม่เกิน 5 คน ทำหน้าที่ควบคุม และรับผิดชอบการดำเนินกิจการส่วนตำบล

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499

จ. อำนาจหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ 13 ประการคือ

1. การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. การจัดให้มีและบำรุงทางบกทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนนและทางเดิน และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. การป้องกันและระงับสาธารณภัย
6. การส่งเสริมให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
7. การบำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
8. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ตลาด โรงฆ่าสัตว์ ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม

สุสานและฌาปนสถาน

9. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
10. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
11. ให้มีสถานที่ประชุม สนามนั่งเล่น และสนามกีฬา
12. การส่งเสริมศาสนา วัฒนธรรม และสังคมสงเคราะห์
13. กิจการอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎรและท้องถิ่น หรือหน้าที่

อื่นที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของกิจการส่วนตำบล

ค. รายได้ ประกอบด้วย

1. ภาษีบำรุงท้องที่ซึ่งได้รับแบ่งจากจังหวัดในอัตราร้อยละ 80
2. เงินเรียไรรตามมติสภาตำบล
3. เงินอุดหนุนจากส่วนกลางหรือจังหวัด
4. เงินที่มีผู้อุทิศให้

แม้รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2499 จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท้องถิ่นระดับตำบลที่มีความพร้อมได้ดำเนินการปกครองตนเองตามรูปแบบของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่สมบูรณ์ แต่ในที่สุดก็ต้องประสบกับความล้มเหลว สาเหตุเพราะยังขาดความพร้อมในหลายด้าน ทั้งคณะผู้บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดความรู้ในการบริหารงานที่ดีพอ ทำให้การดำเนินงานติดขัด รวมทั้งรายได้ที่ไม่เพียงพอ (กองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2540 : 14) รูปแบบองค์

การบริหารส่วนตำบลนี้จึงถูกยกเลิกไปโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ขณะที่มืองค์การบริหารส่วนตำบลเวลานั้นทั้งสิ้น 59 แห่ง

2. การจัดการปกครองท้องถิ่นระดับตำบล พ.ศ. 2537

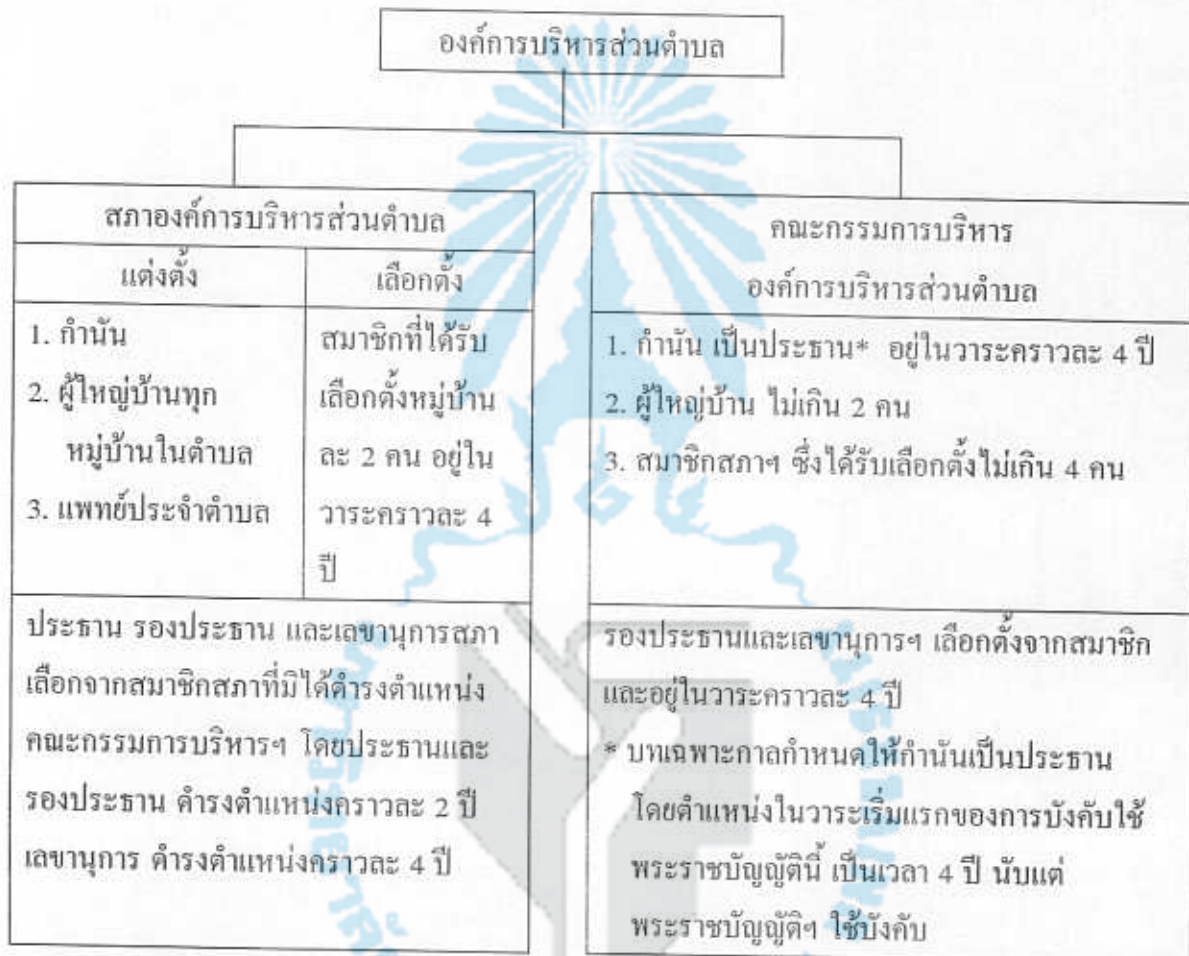
การปรับปรุงการจัดระเบียบบริหารตำบลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ แม้ว่าจะได้มีการดำเนินการมาหลายครั้งแล้วก็ตามแต่ก็ยังมีข้อบกพร่อง ทั้งนี้เนื่องจากปัญหา 3 ประการ คือ (กองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2540 : 15) (1) การที่หน่วยการปกครองระดับตำบลไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล (ยกเว้นองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2499) ทำให้ไม่สามารถแสดงบทบาทในการบริหารงานด้วยตนเองได้ (2) การขาดความอิสระในการดำเนินงาน และขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ชัดเจน (3) การที่หน่วยการปกครองระดับตำบล มีรายได้น้อย ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาตำบล

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติสภาตำบล พ.ศ.... เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร เดือนเมษายน พ.ศ. 2531 โดยยึดแนวคิดที่จะให้สภาตำบลเป็นนิติบุคคล และสามารถยกฐานะขึ้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่นได้ (สภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326/2515 มีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาคเท่านั้น) แต่มีการยุบสภาเสียก่อน ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงตกไป

การปรับปรุงฐานะของหน่วยการปกครองระดับตำบล มาปรากฏผลชัดเจนขึ้นในสมัยรัฐบาลที่มี นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลใช้บังคับวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 ซึ่งผลของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวทำให้เกิดหน่วยการปกครองระดับตำบลขึ้น 2 รูปแบบ คือ (1) สภาตำบล ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล สมาชิกประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบล และสมาชิก ซึ่งได้รับเลือกหมู่บ้านละ 1 คน บริหารงานในรูปคณะกรรมการสภาตำบล คล้ายโครงสร้างสภาตำบลเดิม แต่มีฐานะใหม่เป็นนิติบุคคล (2) องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ยกฐานะจากสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท และมีฐานะเป็นนิติบุคคลด้วย

ก. โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล โดยสมาชิกของสภาองค์การ

บริหารส่วนตำบล มี 2 ประเภท ได้แก่ (1) แต่งตั้ง ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบล (2) เลือกตั้ง มาจากการเลือกตั้งของคนในหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน ขณะที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย กำนัน ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการบริหาร ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 4 คน ดังแผนภาพ

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล ดังนี้ (กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2539 : 7)

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล	คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
1. ให้ความเห็นชอบกับแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล	1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบต่อสภา อบต.
2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม	2. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภา อบต. พิจารณาให้ความเห็นชอบ
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม 1 และกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ	3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
	4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

ข. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ ได้แก่

- (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- (2) รักษาความสะอาดของถนนทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย
- (9) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (10) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (11) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

(12) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ

(13) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

(14) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

(15) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

(16) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

ดิน

(17) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

(18) ให้มีตลาดท่าเทียบเรือและท่าข้าม

(19) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

โดยหน้าที่ในข้อ 1-8 เป็นหน้าที่บังคับ ต้องทำ ส่วน 10-19 เป็นหน้าที่ที่อาจเลือกทำตามความจำเป็นของท้องถิ่น

ค. รายได้ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อบต.มีรายได้ ดังต่อไปนี้ (กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2539 : 107-111)

1. ภาษีอากร ได้แก่ ภาษีอากรที่ อบต.จัดเก็บเป็นรายได้ของตนเอง, ภาษีที่จะได้รับจัดสรรจากกระทรวงมหาดไทย, ภาษีค่าธรรมเนียมที่จะได้รับจัดสรรจากจังหวัด

2. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นการพนัน

3. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน

ดิน

4. รายได้จากทรัพยากรธรรมชาติ

5. รายได้จากค่าภาคหลวงแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม

6. รายได้จากเงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

7. รายได้ประเภทอื่น ๆ เช่น รายได้จากทรัพย์สินของ อบต. รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์, เงินที่มีผู้บริจาค, เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ฯลฯ

8. เงินกู้

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กร, อำนาจหน้าที่, รายได้ จะเห็นได้ว่า รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้ปรับปรุงข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในอดีตหลายประการ และแตกต่างจากรูปแบบของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในอดีต อาทิ การที่กำหนดให้ อบต. ปัจจุบันมีองค์กร 2 องค์กร ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การกำหนดอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น มีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนในตำบลมีส่วนร่วมมากขึ้น การกำหนดฐานรายได้ให้ อบต. ชัดเจน และมีมากขึ้นจากเดิมจะเป็นหนทางที่นำไปสู่การสร้างศักยภาพในการพัฒนาตำบลและลดการพึ่งพาจากรัฐบาลกลางลง อย่างไรก็ตามการปรับปรุงรูปแบบโครงสร้าง, อำนาจหน้าที่, รายได้ ของ อบต. ดังกล่าว ก็มีข้อบกพร่องซึ่งสะท้อนจากรายงานการศึกษาของกองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2540) รายงานของสถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2539) โดยเฉพาะความไม่พร้อมของตัวบุคคลที่ปฏิบัติงาน และการขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนในตำบล และปัญหาอื่น ๆ อันทำให้จุดมุ่งหมายที่จะสร้างการปกครองตนเองในระดับตำบลไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร* ซึ่ง อบต. พนางดุงคือกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยได้สนใจศึกษา ที่จะได้กล่าวต่อไป

3. องค์การบริหารส่วนตำบลพนางดุง

3.1 สภาพทั่วไป

องค์การบริหารส่วนตำบลพนางดุงได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลพนางดุงในพื้นที่ตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้และด้านตะวันตกของทะเลน้อย

อาณาเขต ทิศเหนือจดทะเลน้อย ตำบลทะเลน้อย ตำบลแหลมโคนุด และตำบลป็นแต

ทิศใต้และทิศตะวันออก จดตำบลลำปำ, ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง และทะเลสาบสงขลา

ทิศตะวันตก จดตำบลมะกอกเหนือ

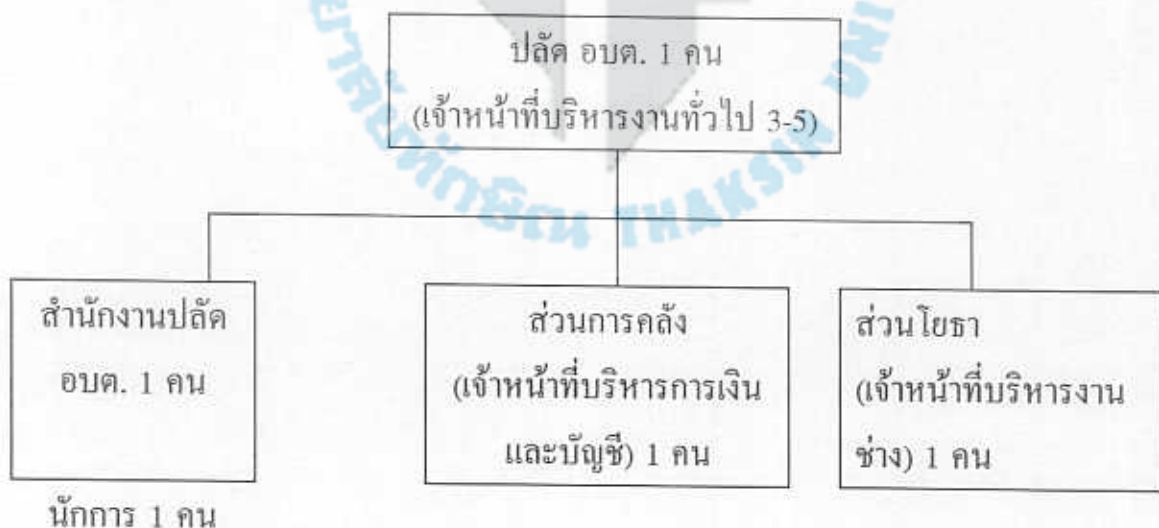
* ผู้ที่สนใจปัญหาของ อบต. ดูรายละเอียดได้จากรายงานที่อ้าง

ระยะทางห่างจากอำเภอเมืองพัทลุง ประมาณ 32 กิโลเมตร โดยทางหลวงสายเอเชียทางขวามือไปตามทางหลวงจังหวัดอีกประมาณ 23 กิโลเมตร ผ่านตัวอำเภอควนขนุน และบ้านปากคลองอีกประมาณ 6 กิโลเมตร ตำบลพนางตุงมีพื้นที่ประมาณ 60,900 ไร่ แบ่งออกเป็น 1 หมู่บ้าน (ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม และภานุ ธรรมสุวรรณ. 2538 : 5) ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง ทางด้านตะวันตก แล้วลาดต่ำไปทางทะเลน้อยซึ่งกลายเป็นที่ราบลุ่มและป่าเลน มีแม่น้ำไหลผ่านทางด้านตะวันตกไปบรรจบกับทะเลสาบสงขลา อาชีพหลักของประชาชนได้แก่ การทำนา การประมง ทำสวนยางพารา อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากกระชูด ฯลฯ และตำบลพนางตุงมีประชากร 7,800 คน แยกเป็น 1,716 ครัวเรือน (รายงานสภาตำบลพนางตุง 2538)

3.2 โครงสร้างของ อบต.พนางตุง

อบต. พนางตุง มีฐานะเป็น อบต. ชั้น 5 มีสมาชิกจากการเลือกตั้งจำนวน 22 คน และโดยตำแหน่งจำนวน 12 คน โดยแยกเป็นเพศชาย 32 คน เพศหญิง 2 คน อายุของสมาชิกส่วนใหญ่จะอยู่ที่ช่วง 30-39 ปี จำนวน 14 คน ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบประถม มีถึง 18 คน ขณะที่ปริญญาตรีมีเพียง 3 คน อาชีพเดิมของสมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่ทำนา ทำสวน มีจำนวน 19 คน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

โครงสร้างของ อบต.พนางตุง (ส่วนของการบริหาร) มีเจ้าหน้าที่และลูกจ้างรวม 5 คน มีการแบ่งส่วนงาน ดังภาพ

3.3 การดำเนินงานของ อบต. พนางดุง

จากการสัมภาษณ์ นายชูศักดิ์ พจนากนกกุล (2540) การดำเนินงานของ อบต.พนางดุง ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามหน้าที่ที่กำหนดในพระราชบัญญัติ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดงบประมาณ แต่ที่ดำเนินการได้ก็มีเพียง 2-3 หน้าที่เท่านั้น เช่น การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ การรักษาความสะอาด ซึ่งเป็นหน้าที่บังคับ และที่อาจจัดทำ คือ การสร้างคลอง, ฝ่ายเพื่อการเกษตร โดย นายชูศักดิ์ ได้พูดถึงปัญหาการดำเนินงานของ อบต. พนางดุง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ปัญหาการทำงานตามระเบียบของทางราชการ เนื่องจากสมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมทำให้ไม่เข้าใจกฎระเบียบของทางราชการ เว้นแต่บุคคลที่เป็นโดยตำแหน่งจะเข้าใจมากกว่าเพราะมีประสบการณ์

2. การยอมรับจากประชาชน การทำงานของสมาชิกสภา อบต. และสำนักงาน ยังได้รับความสนใจจากประชาชนไม่มากนัก แม้จะมีการเผยแพร่ข่าวการทำงานผ่านหอกระจายข่าว และป้ายประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจการทำงานของสมาชิกสภา อบต. ตลอดก็ตาม

3. ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. ของตัวสมาชิกสภา อบต. อยู่ในระดับต่ำ คือ ไม่ค่อยรู้ว่าตัวเองต้องทำหน้าที่อะไรตามกฎหมาย และขาดความรู้ด้านเทคนิคในแง่ของการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการวางแผน ขณะที่การทำงานคำนึงถึงกระแสความคาดหวังของชาวบ้านมากกว่าคือ เน้นที่จะสร้างงานพัฒนาตำบลด้านสาธารณูปโภคด้านเดียว

นอกจากนี้จากการสังเกตการประชุมของสภา อบต. พนางดุง ของผู้วิจัยเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2540 พบว่า การดำเนินการในเรื่องการจัดสถานที่ที่มีการแบ่งส่วนประธาน, ฝ่ายบริหาร และสมาชิกได้อย่างชัดเจน แต่การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกค่อนข้างจำกัด เนื่องจากการประชุมจะใช้ภาษากลาง แทนภาษาใต้ (ท้องถิ่น) ซึ่งมีเหตุผลคือ หากใช้ภาษาท้องถิ่นจะยากต่อการควบคุมอารมณ์ของผู้ร่วมประชุม ดังนั้นจึงมีสมาชิกเพียง 3-5 คนที่จะเป็นดาวสภา แสดงความคิดเห็นโดยตลอด (ต้องพูดภาษากลางพอไปได้) ในความเห็นของผู้วิจัย และจากการพูดคุยกับสมาชิกสภา อบต. มีหลาย ๆ คนที่อยากพูดอภิปรายแต่อายเพราะพูดภาษากลางได้ไม่ดีพอ ซึ่งในอนาคตน่าจะมีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น

บทที่ 4

ความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต.

การศึกษาในส่วนนี้มุ่งศึกษาเพื่อหาคำตอบว่า ประชาชนตำบลพนาสูง มี
ความรู้ ความเข้าใจ ต่อฐานะ และบทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้างของ อบต.
เพียงใด ซึ่งเป็นการศึกษาองค์ประกอบด้านความคิด ความเข้าใจ (cognitive component)
หรือองค์ประกอบความโน้มเอียงเกี่ยวกับการรับรู้ (congnitive orientation) ซึ่งผลการศึกษา
ปรากฏ ดังนี้

1. คุณลักษณะทั่วไปของประชากร ประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ
แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และศาสนา ดังแสดงในตาราง 1
ตาราง 1 คุณลักษณะทั่วไปของประชากรตัวอย่าง

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	75	46.0
หญิง	88	54.0
อายุ		
18 - 20 ปี	7	4.3
21 - 30 ปี	42	25.8
31 - 40 ปี	38	23.3
41 - 50 ปี	43	26.4
51 - 60 ปี	25	15.3
60 ปีขึ้นไป	8	4.9
ระดับการศึกษา		
ไม่จบ ป.4	8	4.9
ประถมศึกษา	107	65.6
มัธยมศึกษา	26	16.0
ปวช. / ปวท.	1	0.6
อนุปริญญา	12	7.4
ปริญญาตรี	9	5.5
รวม	163	100

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ทำนา/ทำสวน	91	55.8
ข้าราชการ	13	8.0
รับจ้าง/ทำงานส่วนตัว	23	14.1
นักศึกษา	7	4.3
ผลิตภัณฑ์กระจุค	12	7.4
ค้าขาย	11	6.7
ประมง	5	3.1
แม่บ้าน	1	0.6
ศาสนา		
พุทธ	163	100
รวม	163	100

จากตาราง 1 จะเห็นว่าประชากรตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 46.0 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.0 หากพิจารณา อายุ จะมีอายุช่วง 41-50 ปี มากที่สุด ร้อยละ 26.4 ช่วงอายุ 21-30 ปี ช่วงอายุ 31-40 ปี ช่วงอายุ 51-60 ปี ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป และ 18-20 ปี ร้อยละ 25.8 : 23.3 : 15.3 : 4.9 : 4.3 ตามลำดับ

ระดับการศึกษาของประชากรตัวอย่าง อยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 65.6 รองลงมามัธยมศึกษา อนุปริญญา ปริญญาตรี (รวมที่กำลังศึกษาด้วย) ไม่จบ ป.4 และ ปวช. หรือ ปวท. ร้อยละ 16.0 : 7.4 : 5.5 : 4.9 : 0.6 ตามลำดับ

อาชีพของประชากรตัวอย่าง มีอาชีพทำนา และทำสวนมากที่สุด ร้อยละ 55.8 รองลงมารับจ้างและทำงานส่วนตัว เป็นข้าราชการ ทำผลิตภัณฑ์กระจุค ค้าขาย ไม่มีอาชีพ เป็นนักศึกษา ทำการประมง และแม่บ้าน ร้อยละ 14.1 : 8.0 : 7.4 : 6.7 : 4.3 : 3.1 : 0.6 ตามลำดับ

ประชากรทั้งหมด นับถือศาสนาพุทธ

2. ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้างของ อบต. การศึกษาในเรื่องนี้ได้ใช้คำถามย่อย 10 ข้อ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจของประชากรตัวอย่าง เป็นคำถามทั่วไปที่มีการเผยแพร่แก่ประชาชน เพื่อเสริมความ

เข้าใจก่อนมีการตั้ง อบต. เช่น ตามถึงประธานของสมาชิกสภา อบต. ตามกฎหมาย, บุคคลที่เป็นสมาชิกสภา อบต. โดยตำแหน่ง , หน้าที่ของสมาชิกสภา อบต., คุณสมบัติของบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกสภา อบต., โครงสร้างของ อบต. เป็นต้นโดยให้ประชากรตัวอย่างเลือกตอบในตัวเลือกที่กำหนด หากตอบถูกจะได้คะแนน และการให้คะแนนทำตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ถูก 7 ข้อขึ้นไป อยู่ในระดับสูง, ถูก 4-6 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง และถูก 1-3 ข้อ หรือไม่ถูกเลย อยู่ในระดับต่ำ (ลิขิต ธีรเวคิน. 2529 : 43) ผลของการศึกษาปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงการรับรู้ ฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้างของ อบต. แยกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพ

คุณลักษณะ	ระดับความรู้						รวม	
	ต่ำ (0-3)		กลาง (4-6)		สูง (7 ขึ้นไป)		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
เพศ								
ชาย	8	4.9	7	4.3	60	36.8	75	46.0
หญิง	8	4.9	27	16.6	53	32.5	88	54.0
รวม	16	9.8	34	20.9	113	69.3	16.3	100
อายุ								
18. - 20 ปี	-	-	2	1.2	5	3.0	7	4.3
21 - 30 ปี	4	2.5	9	5.5	29	17.7	42	25.8
31 - 40 ปี	3	1.8	6	3.7	29	17.7	38	23.3
41 - 50 ปี	6	3.7	9	5.5	28	17.1	43	26.4
51 - 60 ปี	2	1.2	5	3.1	18	11.0	25	15.3
60 ปีขึ้นไป	1	0.6	3	1.8	4	2.8	8	4.9
รวม	16	9.8	34	20.9	113	69.3	16.3	100

คุณลักษณะ	ระดับความรู้						รวม	
	ต่ำ (0-3)		กลาง (4-6)		สูง (7 ขึ้นไป)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา								
ไม่จบ ป.4	2	1.2	1	0.6	5	3.1	8	4.9
ประถมศึกษา	13	8.0	30	18.5	64	39.2	107	65.6
มัธยมศึกษา	-	-	3	1.8	23	14.1	26	16.0
ปวท.	-	-	-	-	1	0.6	1	0.6
อนุปริญญา	1	0.6	-	-	11	6.7	12	7.4
ปริญญาตรี	-	-	-	-	9	5.5	9	5.5
รวม	16	9.8	34	20.9	113	69.3	16.3	100

คุณลักษณะ	ระดับความรู้						รวม	
	ต่ำ (0-3)		กลาง (4-6)		สูง (7 ขึ้นไป)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ								
ทำนา/ทำสวน	10	6.1	25	15.3	56	34.3	91	55.8
ข้าราชการ	-	-	-	-	13	8.0	13	8.0
รับจ้าง/ส่วนตัว	2	1.2	1	0.6	20	12.3	23	14.1
นักศึกษา	-	-	2	1.2	5	3.1	7	4.3
ผลิตภัณฑ์ กระจุค	1	0.6	2	1.2	9	5.6	12	7.4
ค้าขาย	3	1.8	4	2.4	4	2.4	11	6.7
ประมง	-	-	-	-	5	3.1	5	3.1
แม่บ้าน	-	-	-	-	1	0.6	1	0.6
รวม	16	9.8	34	20.9	113	69.3	16.3	100

จากตาราง 2 จะเห็นว่า ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้เกี่ยวกับฐานะ-
บทบาทของสมาชิกสภาชิกสภา อบต. และโครงสร้างของ อบต. อยู่ในระดับสูง คือ
สามารถตอบคำถามได้ถูก 7 ข้อขึ้นไป เป็นจำนวน 113 คน ระดับกลาง (4-6) จำนวน 34
คน และระดับต่ำ (0-3) จำนวน 16 คน ร้อยละ 69.3 : 20.9 : 9.8 ตามลำดับ

ในระดับสูง หากแยกตามเพศ เป็นเพศชาย ร้อยละ 36.8 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 32.5 แยกตามช่วงอายุ จะอยู่ในช่วง 21-30 ปี และ 31-40 ปี เป็นจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 17.7 รองลงมาช่วง 41-50 ปี ร้อยละ 17.1 ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 11.0 อายุ 18-20 ปี ร้อยละ 3.0 และ 60 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 2.8 หากแยกตามระดับการศึกษา ปรากฏว่าระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 39.2 รองลงมาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 14.1 และเป็นระดับอนุปริญญา, ปริญญาตรี, ไม่จบ ป.4, ประโยควิชาชีพเทคนิค (ปวท.) ร้อยละ 6.7 : 5.5 : 3.1 : 0.6 ตามลำดับ แยกตามอาชีพ สูงสุดเป็นอาชีพทำนา และทำสวน ร้อยละ 34.3 รองลงมา รับจ้างและประกอบอาชีพส่วนตัว ร้อยละ 12.3 อาชีพรับราชการ ร้อยละ 8.0 ทำผลิตภัณฑ์กระจุต ร้อยละ 5.6 เป็นนักศึกษาและประมง จำนวนเท่ากัน ร้อยละ 3.1 ค้าขาย ร้อยละ 2.4 และแม่บ้านน้อยที่สุด ร้อยละ 0.6

ในระดับปานกลาง แยกตามเพศ เป็นชาย ร้อยละ 4.3 หญิง ร้อยละ 16.6 ช่วงอายุ ระหว่าง 21-30 ปี และ 41-50 ปี เท่ากัน ร้อยละ 5.5 อายุ 51-60 ปี ร้อยละ 3.1 อายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 1.8 และ อายุ 18-20 ปี ร้อยละ 1.2 แยกตามระดับการศึกษา สูงสุดคือ ประถมศึกษา ร้อยละ 18.5 เป็นมัธยมศึกษา ร้อยละ 1.8 และไม่จบ ป.4 ร้อยละ 0.6 ขณะที่แยกตามอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง สูงสุดของระดับปานกลาง คือ อาชีพทำนา และทำสวน ร้อยละ 15.3 ค้าขาย ร้อยละ 2.4 นักศึกษา และทำผลิตภัณฑ์กระจุต จำนวนเท่ากัน ร้อยละ 1.2 และรับจ้าง หรือประกอบอาชีพส่วนตัว ร้อยละ 0.6

ในระดับต่ำ แยกตามเพศ เป็นชาย กับหญิง จำนวนเท่ากัน ร้อยละ 4.9 ช่วงอายุ สูงสุดคือ 41-50 ปี ร้อยละ 3.7 รองลงมา 21-30 ปี ร้อยละ 2.5 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 1.8 อายุ 51-60 ปี ร้อยละ 1.2 และ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 0.6 แยกตามระดับการศึกษา จำนวนมากที่สุดคือ ประถมศึกษา ร้อยละ 8.0 ไม่จบ ป.4 ร้อยละ 1.2 และอนุปริญญา ร้อยละ 0.6 แยกตามอาชีพ สูงสุดเป็นทำนาและทำสวน ร้อยละ 6.1 ค้าขาย ร้อยละ 1.8 รับจ้าง หรือประกอบอาชีพส่วนตัว ร้อยละ 1.2 และทำผลิตภัณฑ์กระจุต ร้อยละ 0.6

3. การติดตามข่าวสารและความเข้าใจข้อแตกต่างของสภาตำบล กับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

นอกจากวัดความรู้ ความเข้าใจของประชากรตัวอย่างเกี่ยวกับฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้างของ อบต. แล้ว ผู้วิจัยยังได้สร้างคำถามเพื่อศึกษา

ความสนใจข่าวสารของ อบต. และข้อแตกต่างระหว่างสภาตำบล กับ อบต. ด้วย โดยได้ตั้งประเด็นคำถาม เช่น การติดตาม และการทราบข่าว อบต. ก่อนและหลังการจัดตั้ง แหล่งที่มาของข่าวสาร ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาตำบลกับสมาชิกสภา อบต. การไปใช้สิทธิและเหตุผลของการเลือกสมาชิกสภา อบต.เป็นต้น ผลการศึกษา ปรากฏ ดังนี้

ตาราง 3 การติดตามข่าวสารของประชาชนก่อนมีการตั้ง อบต.

การทราบข่าวสาร อบต.	จำนวน	ร้อยละ
ติดตามและทราบมาตลอด	31	19.0
ทราบบ้าง เล็กน้อย	70	42.9
ไม่เคยทราบเลย	61	37.4
ไม่ตอบ	1	0.6
รวม	163	100

ตาราง 4 แหล่งข่าวสาร

รู้ข่าวการจัดตั้ง อบต. จาก	จำนวน	ร้อยละ
กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน	48	29.4
เพื่อนบ้าน-ญาติพี่น้อง	34	21.9
ที่ประชุมหมู่บ้าน	33	21.2
อื่น ๆ (ตลาด, ญาติ)	10	6.1
สมาชิกสภาตำบล	6	3.7
เจ้าหน้าที่ของสภาตำบล	5	3.1

3.1 การติดตามข่าวสารก่อนและหลังมีการจัดตั้ง อบต. พบว่า ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.9 ทราบข่าวสารบ้างเล็กน้อย ร้อยละ 37.4 ไม่เคยทราบเลย ขณะที่ร้อยละ 19.0 ติดตามและทราบข่าวการจัดตั้ง อบต. มาตลอด โดยแหล่งที่ทำให้ทราบข่าวการจัดตั้ง อบต. ทราบจากกำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน สูงสุด ร้อยละ 29.4 รองลงมา เพื่อนบ้าน-ญาติพี่น้อง ร้อยละ 21.9 จากที่ประชุมหมู่บ้าน 21.2 จากญาติ, ตลาด ร้อยละ 6.1 ขณะที่ทราบจากสมาชิกสภาตำบล และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบล ร้อยละ 3.7 และ 3.1 ตามลำดับ ซึ่งอาจสรุปได้ว่า ประชาชนรู้ข่าวสารก่อนการจัดตั้ง อบต. ก่อนข้างสูง คือ หากรวมกลุ่มที่

ติดตามและทราบมาตลอดกับทราบบ้างเล็กน้อยจะมีจำนวน ร้อยละ 61.9 และแหล่งข่าวที่สำคัญ คือ กำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน, เพื่อนบ้าน-ญาติพี่น้อง และที่ประชุมหมู่บ้าน

ตาราง 5 การติดตามข่าวสารหลังการจัดตั้ง อบต.

ความถี่ในการติดตาม	จำนวน	ร้อยละ
ติดตามตลอดเวลา	23	14.1
ติดตามบ้างเป็นครั้งคราว	81	49.7
ไม่ค่อยได้ติดตาม	27	16.6
ไม่เคยติดตามเลย	32	19.6
รวม	163	100

และเมื่อมีการตั้ง อบต. แล้ว ปรากฏว่า ประชากรตัวอย่างยังคงให้ความสนใจติดตามข่าวสารของ อบต. จากผลการศึกษา คือ ติดตามบ้างเป็นครั้งคราว ร้อยละ 49.7 ติดตามตลอดเวลา ร้อยละ 14.1 ขณะที่ไม่ค่อยติดตาม และไม่เคยติดตามเลย ร้อยละ 16.6 และ 19.6 ตามลำดับ แต่ถ้าวรวมพวกที่ติดตามจะเห็นว่า ประชากรตัวอย่างให้ความสนใจข่าวสาร อบต. มากกว่าไม่สนใจ คือ ร้อยละ 63.8 การติดตามข่าวสาร อบต. อาจยืนยันระดับความเข้าใจของประชากรตัวอย่างต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้างของ อบต. ได้ว่า ทำไมผลจึงปรากฏว่า มีระดับสูงมากกว่าระดับกลาง และระดับต่ำ ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต้น คือ ความสนใจติดตามข่าวสารหลังการจัดตั้ง อบต. กับตัวแปรตาม ระดับความรู้ ความเข้าใจ ฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้างของ อบต. โดยนำมาเปรียบเทียบทางสถิติ กำหนดค่าไค-สแควร์ χ^2 พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพวกที่ไม่ติดตามข่าวเลยจะมีความรู้ความเข้าใจ น้อยกว่าพวกอื่น ขณะที่พวกที่ไม่ค่อยติดตามจะมีความรู้ ความเข้าใจน้อยกว่าพวกที่ติดตามตลอดเวลา

ตาราง 6 การติดตามข่าว อบต. กับความรู้ ความเข้าใจฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต.

ความถี่ในการติดตาม	ระดับความรู้			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ติดตามตลอดเวลา	-	0.6(1)	13.5(22)	14.1(23)
ติดตามบ้างเป็นครั้งคราว	3.1(5)	10.4(17)	36.2(59)	49.7(81)
ไม่ค่อยได้ติดตาม	1.8(3)	3.7(6)	11.0(18)	16.6(27)
ไม่เคยติดตามเลย	4.9(8)	6.1(10)	8.6(14)	19.6(32)
รวม	9.8(16)	20.9(34)	69.3(113)	100.0(163)

3.2 ความเข้าใจ ต่อความแตกต่างในฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา ตำบล กับสมาชิกสภา อบต. เพื่อเป็นการตรวจสอบว่า ประชากรตัวอย่างมีความเข้าใจฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. จากคำถามที่ให้คะแนนในตอนแรกจริงหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้ใช้คำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจนี้อีกครั้ง โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามว่า ฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาตำบล กับสมาชิกสภา อบต. ต่างกันหรือไม่อย่างไร ซึ่งผลการศึกษาปรากฏ คือ

ตาราง 7 ความเห็นต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. กับสมาชิกสภาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ต่างกัน	100	61.3
ไม่ต่างกัน	63	38.7
รวม	163	100

ตาราง 8 ข้อแตกต่างระหว่างฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. กับสมาชิกสภาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกสภา อบต.มีบทบาท-หน้าที่เพิ่มมากขึ้นกว่าสมาชิกสภาตำบล	89	54.6
สภา อบต. มีสมาชิกประเภทเลือกตั้งเพิ่มขึ้น	54	33.1
อบต. มีสมาชิกทำหน้าที่เป็นกรรมการบริหาร	54	33.1
กำนันทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการบริหาร อบต.	46	29.2
สมาชิกสภา อบต.ที่ไม่เป็นฝ่ายบริหารทำหน้าที่คล้ายสภานิติบัญญัติ	37	22.7
มีประธานสภา อบต. เลืออกจากสมาชิกที่ไม่เป็นกรรมการบริหาร	26	16.0
อื่น ๆ*	4	2.5
* ได้แก่ มีการตรวจสอบการทำงานของ อบต. มากขึ้น กำหนดงบประมาณของ อบต.		

จากตาราง 7 ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ถึง ร้อยละ 61.3 มีความเห็นว่า ฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. ต่างจากฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภาตำบล ขณะที่ เห็นว่าไม่ต่างกัน มีเพียง ร้อยละ 38.7

ความเห็นของประชากรตัวอย่างต่อข้อแตกต่าง คือ สมาชิกสภา อบต. จะมี บทบาท-หน้าที่เพิ่มมากขึ้นกว่าสมาชิกสภาตำบล ร้อยละ 54.6 สภา อบต. มีสมาชิกประเภทเลือกตั้งเพิ่มขึ้น และมีสมาชิกทำหน้าที่เป็นกรรมการบริหารในจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 33.1 กำนันทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการบริหาร อบต. แทนตำแหน่งเดิมที่เป็นประธานสภา ตำบล ร้อยละ 29.2 สมาชิกสภา อบต. ที่ไม่เป็นฝ่ายบริหารจะทำหน้าที่สภานิติบัญญัติ ร้อย ละ 22.7 มีประธานสภา อบต. ที่เลือกจากสมาชิก ร้อยละ 16.0 และอื่น ๆ (มีการทำหน้าที่ ตรวจสอบการทำงานของ อบต.,การกำหนดงบประมาณของ อบต.) ร้อยละ 2.5 (ดูตาราง 8)

ซึ่งจากผลการตอบคำถามประเด็นข้อแตกต่าง ของฐานะและบทบาทของ สมาชิกสภา อบต. กับสมาชิกสภาตำบลที่ปรากฏ ทำให้ผู้วิจัยไม่ค่อยแน่ใจในความเข้าใจ ของประชาชนตัวอย่างที่มีต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. เพราะคำตอบที่ได้รับค่อนข้างกระจัดกระจาย แต่ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความแน่ใจว่า สมาชิกสภา อบต.จะมี บทบาท-หน้าที่ มากกว่าสมาชิกสภาตำบล มีจำนวนร้อยละ 54.6 ประเด็นนี้ผู้วิจัยคิดว่า การ มีความรู้ ความเข้าใจของประชากรตัวอย่างในระดับสูง น่าจะเป็นความเข้าใจต่อองค์กร อบต. มากกว่า ต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. ซึ่งเป็นตัวบทกฎหมายที่มีรายละเอียดมากกว่า หรืออีกประการหนึ่งก็คือการตอบคำถามในช่วงแรก อาจมีการช่วยตอบ

จากบุคคลที่ไม่ใช่ประชากรตัวอย่าง ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยพยายามอบรมเจ้าหน้าที่ ให้ใช้ความระมัดระวังเรื่องนี้ให้มากที่สุดแล้ว แต่การลงพื้นที่ซึ่งเป็นชนบทการเข้าไปในพื้นที่ของคนแปลกหน้าจะต้องมีการรุ่มล้อมของชาวบ้าน หรือจะหนีจากความสนใจของชาวบ้านเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก

3.3 การไปใช้สิทธิและเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภา อบต. เพื่อตรวจสอบความสนใจของประชากรตัวอย่างต่อการมีสมาชิกสภา อบต. ผู้วิจัยจึงได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิ และเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภา อบต. ปรากฏว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. มีผู้ตอบว่าไปใช้สิทธิ ร้อยละ 82.8 ขณะที่ไม่ได้ไปใช้สิทธิ มีเพียง ร้อยละ 16.0 ซึ่งแสดงว่า ประชากรตัวอย่าง ให้ความสำคัญต่อการไปใช้สิทธิเลือกสมาชิกสภา อบต. ก่อนข้างสูง เมื่อถามถึงเหตุผลที่ใช้ในการเลือก โดยใช้เกณฑ์คือ (1) คุณสมบัติส่วนตัว ได้แก่ การเป็นคนมีความรู้ มีความสามารถ มีความซื่อสัตย์ (2) การมีผลงาน ได้แก่ มีประสบการณ์การทำงาน มีบารมี-น่านับถือ (3) ความสัมพันธ์ส่วนตัว ได้แก่ เป็นญาติ เป็นผู้มีพระคุณ เป็นต้น สร้างเป็นตัวเลือกในคำตอบ ผลการศึกษา ปรากฏว่า การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภา อบต. ของประชาชนให้ความสำคัญกับคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครมากที่สุด คือ ร้อยละ 73.6 เลือกคนมีความรู้ ความสามารถ รองลงมา ร้อยละ 69.3 เลือกคนดี ซื่อสัตย์ และคนที่มีประสบการณ์ รู้ปัญหาของท้องถิ่น ร้อยละ 52.8 เลือกคนที่สนใจปัญหาท้องถิ่น เลือกเพราะเป็นคนที่มีบารมี น่านับถือ เป็นญาติ-พี่น้องคนกันเอง และเป็นคนที่มีบุญคุณช่วยเหลือยามเดือดร้อนได้ ร้อยละ 23.9 : 22.7 : 20.9 ตามลำดับ

ตาราง 9 เหตุผลในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภา อบต.

เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
เป็นคนมีความรู้ความสามารถ	120	73.6
เป็นคนดี ซื่อสัตย์	113	69.3
เป็นคนที่มีประสบการณ์ รู้ปัญหาท้องถิ่น	113	69.3
เป็นคนที่น่าสนใจปัญหาท้องถิ่น	86	52.8
เป็นคนที่มีบารมี-น่านับถือ	39	23.9
เป็นญาติ-พี่น้อง คนกันเอง	37	22.7
เป็นคนที่มีบุญคุณ ช่วยเหลือยามเดือดร้อนได้	34	20.9

นอกจากการตั้งคำถามการไปใช้สิทธิและเหตุผลในการเลือกสมาชิกสภา อบต.แล้วผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต.ของประชากร ตัวอย่างสัมพันธ์กับระดับความรู้ ความเข้าใจ ต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และ โครงสร้าง อบต. หรือไม่ ซึ่งปรากฏ ดังนี้

ตาราง 10 ระดับความรู้ ความเข้าใจกับการไปใช้สิทธิ

ระดับความรู้	การไปใช้สิทธิเลือกสมาชิกสภา อบต.			รวม
	ไป	ไม่ได้ไป	ไม่ทราบ	
ต่ำ	7.4(12)	2.5(4)	-	9.8(16)
ปานกลาง	18.4(30)	2.5(4)	-	20.9(34)
สูง	57.1(93)	11.0(8)	1.2(2)	69.3(113)
รวม	82.8(135)	16.0(26)	1.2(2)	100.0(163)

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ประชากรตัวอย่างที่มีระดับความรู้ ความเข้าใจ ฐานะ-บทบาทสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต.ในระดับสูง จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. มากที่สุด ร้อยละ 57.1 ไม่ได้ไปใช้สิทธิ ร้อยละ 11.0 กลุ่มที่มีระดับความรู้ ปานกลาง ไปใช้สิทธิ ร้อยละ 18.4 ไม่ได้ไป ร้อยละ 2.5 ขณะที่กลุ่มที่มีระดับความรู้ต่ำ ไปใช้สิทธิ ร้อยละ 7.4 ไม่ได้ไป ร้อยละ 2.5 เมื่อนำไปเปรียบเทียบทางสถิติ โดยคำนวณค่าไค-สแควร์ χ^2 พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ การมีความรู้ความเข้าใจในฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต. ที่ต่างกัน ไม่มีผลทำให้การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชากรตัวอย่างแตกต่างกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้เกิดจากปัจจัยใดเป็นสิ่งที่ผู้สนใจน่าจะศึกษาต่อไป ในความเห็นของผู้วิจัย คิดว่าน่าจะเป็นเพราะ การเลือกสมาชิกสภา อบต. เป็นการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่ใกล้ตัวประชาชนมากที่สุด ผู้สมัครก็เป็นคนใกล้ชิดที่อยู่ในหมู่บ้านหรือตำบลเดียวกัน ดังนั้นการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนจึงน่าจะเป็นการชักชวนหรือชักจูง โดยเพื่อนบ้าน หรือญาติ หรือการที่รู้จักผู้สมัครเป็นการส่วนตัว มากกว่าที่จะเป็นปัจจัยอื่น ๆ

4. เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ กับความรู้ ความเข้าใจฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต.

เพื่อตรวจสอบว่าประชากรตัวอย่างที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต. แตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้นำเอาข้อมูลมาแจกแจงและใช้สถิติไค-สแควร์ χ^2 ตรวจสอบ

4.1 เพศ

ตาราง 11 เพศกับความรู้ ความเข้าใจฐานะ-บทบาทสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต.

ระดับความรู้	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ต่ำ	4.9 (8)	4.9 (8)	9.8 (16)
ปานกลาง	4.3 (7)	16.6 (27)	20.9 (34)
สูง	36.0 (60)	32.5 (53)	69.3 (113)
รวม	40.0 (75)	54.0 (88)	100 (163)

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่าประชากรตัวอย่างทั้งสองกลุ่มจะมีความรู้ความเข้าใจ ฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้างของ อบต. ในระดับสูง โดย เป็นเพศชาย ร้อยละ 36.8 และเพศหญิง ร้อยละ 32.9 และเมื่อนำไปเปรียบเทียบทางสถิติโดยคำนวณหาค่าไค-สแควร์ χ^2 พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีความรู้ ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต. สูงกว่าเพศหญิง

4.2 อายุ

ตาราง 12 อายุกับความถี่ความเข้าใจฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต.

ระดับความรู้	อายุ						รวม
	18-20	21-30	31-40	41-50	51-60	60 ขึ้นไป	
ต่ำ	-	2.5(4)	1.8(3)	3.7(6)	12(2)	0.6(1)	9.8(16)
ปานกลาง	1.2(2)	5.5(9)	3.7(6)	5.5(9)	3.1(5)	1.8(3)	20.9(34)
สูง	3.1(5)	17.8(29)	17.8(29)	17.2(28)	11.0(18)	2.5(4)	69.3(113)
รวม	4.3(7)	25.8(42)	23.3(38)	26.4(43)	15.3(25)	4.9(8)	100.0(163)

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า ประชากรตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม มีความรู้ ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต. ในระดับสูง โดยกลุ่มอายุ 21-30 ปี และ 31-40 ปี มีจำนวนสูงสุด คือ ร้อยละ 17.8 เท่ากัน กลุ่มอายุ 41-50 ปี รองลงมา ร้อยละ 17.2 ส่วนกลุ่มอายุ 51-60 , 18-20 ปี และ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน ร้อยละ 11.0 : 3.1 : 2.5 ตามลำดับ และเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับสถิติโดยคำนวณหาค่าไค-แควร์ χ^2 พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ระดับการศึกษา

ตาราง 13 ระดับการศึกษา กับความถี่ ความเข้าใจฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.

ระดับความรู้	ระดับการศึกษา						รวม
	ไม่จบป.4	ประถมฯ	มัธยมฯ	ปวท.	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	
ต่ำ	1.2(2)	8.0(13)	-	-	0.6(1)	-	9.8(16)
ปานกลาง	0.6(1)	18.4(30)	1.8(3)	-	-	-	20.9(34)
สูง	3.1(5)	39.3(64)	14.1(23)	0.6(1)	6.7(11)	5.5(9)	69.3(113)
รวม	4.9(8)	65.6(107)	16.0(26)	0.6(1)	7.4(12)	5.5(9)	100.0(163)

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า ประชากรตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม มีความรู้ ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต. ในระดับสูง โดยกลุ่ม

ที่จบประถมศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 65.6 รองลงมา คือ มัธยมศึกษา ร้อยละ 14.1 กลุ่ม อนุปริญญา, ปริญญาตรี, ไม่จบ ป.4 และประโยควิชาชีพเทคนิค (ปวท.) มีจำนวนร้อยละ 6.7 : 5.5 : 3.1 : 0.6 ตามลำดับ และเมื่อนำไปเปรียบเทียบทางสถิติโดยคำนวณหาค่าไค-สแควร์ χ^2 พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพวกที่จบมัธยมศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ มากเท่ากับกลุ่มที่จบประถมศึกษา และพวกที่จบปริญญาตรี เข้าใจมากกว่ากลุ่มระดับประถมศึกษา

4.4 อาชีพ

ตาราง 14 อาชีพ กับความรู้ ความเข้าใจ ฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และ โครงสร้าง อบต.

ระดับ ความรู้	อาชีพ							รวม
	ทำสวนทำนา	ข้าราชการ	รับจ้าง	นักศึกษา	กระจัดๆ	ค้าขาย	อื่นๆ*	
ต่ำ	6.1(10)	-	1.2(2)	-	0.6(1)	1.8(3)	-	9.8(16)
ปานกลาง	15.3(25)	-	0.6(1)	1.2(2)	1.2(2)	2.5(4)	-	20.9(34)
สูง	34.4(56)	8.0(13)	12.3(20)	3.1(5)	5.5(9)	2.5(4)	3.7(6)	69.3(113)
รวม	55.8(91)	8.0(13)	14.1(23)	4.3(7)	7.4(12)	6.7(11)	3.7(6)	100(163)

* อาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ประมง, แม่บ้าน

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ประชากรตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่ม มีความรู้ ความเข้าใจ ฐานะ-บทบาทสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต. ในระดับสูง โดยกลุ่มอาชีพทำนา และทำสวน มีจำนวนสูงสุด ร้อยละ 34.4 รองลงมาคือ รับจ้าง และทำงานส่วนตัว ร้อยละ 12.3 อาชีพรับราชการ, ผลิตภัณฑักกระจัด, อาชีพอื่น ๆ , นักศึกษา, ค้าขาย มีจำนวนร้อยละ 8.0 : 5.5 : 3.7 : 3.1 : 2.5 ตามลำดับ เมื่อนำไปเปรียบเทียบทางสถิติโดยคำนวณหาค่าไค-สแควร์ χ^2 พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาชีพค้าขายจะมีความรู้ ความเข้าใจ น้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ อาชีพทำนา และทำสวนจะมีความรู้ ความเข้าใจน้อยกว่าอาชีพรับราชการ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่าง

บทที่ 5

ความคิดเห็นและความคาดหวังของประชาชนต่อฐานะ-บทบาท

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

การศึกษาในส่วนนี้มุ่งศึกษาเพื่อหาคำตอบว่า ประชาชนตำบลพนางดุง มีความคิดเห็น และความคาดหวังต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. อย่างไร ซึ่งเป็นการศึกษาองค์ประกอบ ความรู้สึกหรือความโน้มเอียงกับความรู้สึก (affective component or orientation) ได้แก่ ความพอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย กับกรณี อบต. สมาชิกสภา อบต. และเป็นการศึกษาองค์ประกอบด้านพฤติกรรม หรือความโน้มเอียงเกี่ยวกับการประเมินค่า (behavioral component or evaluative orientation) ได้แก่ การใช้ดุลยพินิจและการตัดสินใจในการให้ความเห็นต่าง ๆ ของประชาชนต่อฐานะ-บทบาทสมาชิกสภา อบต.

1. ความรู้สึกและความคิดเห็นต่อฐานะ-บทบาทสมาชิกสภา อบต.

เพื่อศึกษาความรู้สึกของประชาชนต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. ผู้วิจัยจึงได้สร้างคำถามในประเด็นนี้ได้แก่ การทำหน้าที่ และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลของสมาชิกสภา อบต. ความสนใจของประชาชนต่อ อบต. การทราบหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ปัญหาและอุปสรรค และการมองฐานะของสมาชิก อบต. ต่อการแก้ปัญหาคนในท้องถิ่น เป็นต้น โดยให้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างตอบตามความรู้สึก และความคิดเห็นของตนเอง ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

1.1 ความรู้สึกและความคิดเห็นต่อการทำหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต.

ในการแก้ปัญหาของตำบล โดยใช้คำถาม ท่านคิดว่าสมาชิกสภา อบต. พนางดุงที่ทำหน้าที่ขณะนี้จะช่วยแก้ปัญหาที่สำคัญที่กำลังประสบอยู่ของตำบลพนางดุงได้หรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างถึง ร้อยละ 60.7 (99) ตอบว่า แก้ปัญหาได้ ร้อยละ 27.6 (45) ไม่แน่ใจขณะที่มีเพียงร้อยละ 11.0(18) เห็นว่าแก้ปัญหาไม่ได้ โดยให้เหตุผลสนับสนุนความเห็นที่ตอบว่าสมาชิกสภา อบต. จะช่วยแก้ปัญหาที่สำคัญของตำบลได้ อาทิ เป็นผู้รู้และเข้าใจปัญหาของตำบล เป็นคนดี เป็นคนที่เคยช่วยเหลือปัญหาต่างๆ ในตำบลมาก่อน มีความเป็นผู้นำ มีความเข้าใจระเบียบราชการดีกว่าผู้อื่น เป็นที่ปรึกษาปัญหาของชาวบ้านได้ โดยเฉพาะ

ปัญหาที่เกี่ยวกับสาธารณูปโภคในหมู่บ้านหรือตำบล เป็นต้น กลุ่มที่เห็นว่าแก้ปัญหาไม่ได้ ให้เหตุผล อาทิ สมาชิกสภา อบต. บางคนเห็นแก่ตัว ขาดความสามารถ ขาดความรู้ ขาดความตั้งใจในการทำงาน ไม่มีผลงานที่เป็นรูปธรรม และไม่มิงงบประมาณเพียงพอที่สมาชิกสภา อบต. จะเอามาแก้ปัญหาของตำบล กลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าไม่แน่ใจให้เหตุผล อาทิ สมาชิกสภา อบต. ไม่ค่อยมีเวลาและทุ่มเทเวลาให้กับการทำงาน อุปสรรคของ อบต. คือ ประชาชนขาดความเข้าใจการทำหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ไม่เคยทราบข่าวและเห็นผลงานของสมาชิกสภา อบต. มากนัก และที่เลือกเพราะเป็นญาติกัน จึงไม่แน่ใจ ความสามารถในการทำงาน เป็นต้น

และเมื่อถามต่อว่า ประชาชนมีความสนใจเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านและการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของท้องถิ่นมากขึ้นหรือน้อยลงเพียงใด ก็พบว่า ประชาชนให้ความสนใจมากขึ้น ร้อยละ 31.9 (52) สนใจขึ้นบ้าง ร้อยละ 47.2 (77) เหมือนเดิม ร้อยละ 19.0 (31) และสนใจน้อยลง ร้อยละ 1.8 (3) เมื่อรวมกลุ่มที่สนใจจะมีจำนวน ร้อยละ 79.1 ซึ่งแสดงว่า ประชาชนให้ความสนใจต่อการทำงานของ อบต. ค่อนข้างสูง และเชื่อว่า สมาชิกสภา อบต. จะช่วยแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้ และเมื่อตรวจสอบการติดตามข่าวของ อบต. กับความสนใจการทำงานของ อบต. ก็พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ติดตามข่าวของ อบต. ตลอดเวลา และติดตามบ้าง จะมีความสนใจการแก้ปัญหาของ อบต. มากกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ

ตาราง 15 การติดตามข่าวการดำเนินงาน อบต. กับความสนใจการแก้ปัญหาท้องถิ่นของ อบต.

ความสนใจ	ความถี่การติดตามข่าว อบต.				รวม
	ติดตามตลอด	ติดตามบ้าง	ไม่ค่อยติดตาม	ไม่เคยติดตาม	
สนใจขึ้นอย่างมาก	7.4(12)	17.2(28)	3.7(6)	3.7(6)	31.9(52)
สนใจขึ้นบ้าง	4.9(8)	26.4(43)	6.7(11)	9.2(15)	47.5(77)
เหมือนเดิม	1.8(3)	4.9(8)	5.5(9)	6.7(11)	19.0(31)
สนใจน้อยลง	-	1.2(2)	0.6(1)	-	1.8(3)
รวม	14.1(23)	49.7(81)	16.6(27)	19.6(32)	100.0(163)

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ติดตามข่าวตลอดและติดตามบ้าง จะให้ความสนใจต่อการแก้ปัญหาของ อบต. ขึ้นมาก และสนใจขึ้นบ้าง จำนวน ร้อยละ 55.9 โดยกลุ่มที่ไม่ค่อยติดตามและไม่เคยติดตาม ให้ความสนใจการแก้ปัญหาของ อบต. มากขึ้น และสนใจขึ้นบ้าง จำนวน ร้อยละ 23.3 และเมื่อนำไปเปรียบเทียบทางสถิติ

โดยคำนวณค่าไค-สแควร์ χ^2 พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย พวกที่ติดตามข่าว อบรมตลอด และติดตามบ้าง จะสนใจการแก้ปัญหาท้องถิ่นของ อบต. มากกว่าพวกที่ไม่ค่อยติดตาม และไม่เคยติดตาม

1.2 ความรู้สึกของประชาชนต่อการมี อบต. ในฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่น เมื่อถามว่า ท่านรู้สึกอย่างไรต่อคำว่า “อบต. เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อคนในท้องถิ่นมาก เพราะเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาของคนในท้องถิ่นโดยตรง ทุกคนควรสนใจและติดตาม” พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย ถึงร้อยละ 85.3 (139) ไม่แน่ใจ ร้อยละ 12.3 (20) ไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 1.2 (2) เท่านั้น และเมื่อให้กลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบการมี อบต. หรือสภาตำบลกับไม่มีเลย (ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเลย) พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 92.6 (151) เห็นว่า ควรมี อบต. หรือสภาตำบลดีกว่า ร้อยละ 6.7 (11) เห็นว่า ไม่ควรมี อบต. หรือสภาตำบลดีกว่าซึ่งจากคำตอบแสดงว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยหรือพอใจกับการมี อบต. และเห็นว่าเป็นหน่วยการปกครองที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น

1.3 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการทราบหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. มีผู้ตอบว่า ทราบดี ร้อยละ 13.5 (22) ทราบบ้างเล็กน้อย ร้อยละ 57.7 (94) ขณะที่ไม่ทราบเลย ร้อยละ 28.2 (46) ซึ่งเมื่อรวมจำนวนคนที่ทราบจะมีถึงร้อยละ 71.2 โดยกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ดังนี้

ตาราง 16 หน้าที่สำคัญของสมาชิกสภา อบต.

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. พัฒนาด้านต่าง ๆ	157	84.0
2. ตัวแทนรักษาผลประโยชน์ชาวบ้าน	130	78.8
3. ตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการบริหาร	85	52.1
4. ให้ความเห็นชอบงบประมาณ อบต.	85	52.1
5. ส่งเสริมการประกอบอาชีพ	79	48.5
6. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น	69	42.3
7. เป็นตัวแทนฝ่ายปกครอง	57	35.0
8. ออกข้อบังคับ อบต.	48	29.4

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า ประชากรตัวอย่างเห็นว่า หน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. คือ การพัฒนาตำบลด้านต่าง ๆ มากที่สุด ถึง ร้อยละ 84.0 รองลงมาคือ เป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ชาวบ้าน ร้อยละ 78.8 ตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการบริหาร และให้ความเห็นชอบงบประมาณ อบต. ร้อยละ 52.1 เท่ากัน (เป็นหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด) ส่งเสริมการประกอบอาชีพอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น เป็นตัวแทนฝ่ายปกครอง ร้อยละ 48.5 : 42.3 : 35.0 และออกข้อบังคับ อบต. เพียงร้อยละ 29.4 (หน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด) จากคำตอบแสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการทำหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ในด้านการพัฒนาตำบล และเป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ชาวบ้านสูงสุด ขณะที่หน้าที่กฎหมายกำหนดในพระราชบัญญัติสภาตำบลและ อบต. พ.ศ. 2537 ตามมาตรา 46 เช่น การตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการบริหาร การให้ความเห็นชอบงบประมาณของ อบต. และ ออกข้อบังคับ อบต. มีจำนวนที่ไม่สูงนัก น่าจะเป็นคำตอบว่าจริง ๆ แล้ว ความเข้าใจของประชาชนต่อหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ตามกฎหมายมีไม่สูงนัก แต่หากเป็นหน้าที่คาดหวังในความรู้สึกประชาชนมีความรู้สึก คาดหวังต่อการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาอบต.สูงหรือมากกว่าที่กฎหมายกำหนดให้ โดยเฉพาะบทบาทการพัฒนาตำบล และเป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ของชาวบ้าน

และเมื่อถามต่อเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต.นั้น สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และความต้องการของประชาชนได้หรือไม่ ผลกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 72.4 (118) เห็นว่า สอดคล้อง ร้อยละ 14.1 (83) เห็นว่าไม่สอดคล้อง และไม่ทราบ ร้อยละ 12.9 (21) นอกจากนั้นยังคิดว่าสมาชิกสภา อบต. สามารถปฏิบัติงานตามที่ชาวบ้านร้องขอให้จำนวน ร้อยละ 35.0 (57) ได้บ้างไม่ได้บ้าง ร้อยละ 58.9 (96) ไม่ได้เลย ร้อยละ 5.5 (9) จากคำตอบพอสรุปได้ว่าประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นว่า การทำหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ และความต้องการของชาวบ้าน และเห็นว่าการแก้ปัญหาตามที่ประชาชนร้องขอนั้นมีทั้งที่ทำได้และไม่สามารถทำได้ ซึ่งอุปสรรคที่ประชากรตัวอย่างเห็นว่า ทำให้สมาชิกสภา อบต. ไม่สามารถทำงานให้สำเร็จได้ตามความต้องการของประชาชน เป็นเพราะขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ ร้อยละ 55.2 สมาชิกขาดการรวมตัวอย่างมั่นคงทำให้การเสนอความเห็นไม่หนักแน่น ร้อยละ 52.1 สมาชิกมีการศึกษาค้นคว้าต่ำ ร้อยละ 47.9 ประสบปัญหาในเรื่องการเงินหรืองบประมาณ ร้อยละ 46.6 สมาชิกสภา อบต. เห็นแก่ประโยชน์ตัวเองมากเกินไป ถูกขัดขวางจากคณะกรรมการ

บริหาร และสมาชิกสภา อบต. ไม่มีอำนาจ และความเป็นอิสระเพียงพอที่จะปฏิบัติงาน จำนวนร้อยละ 42.9 : 36.8 : 36.2 ตามลำดับ (ดูตาราง 17) และประชากรตัวอย่างได้แสดงความเห็นการแก้ปัญหา การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ได้แก่ เสนอให้รณรงค์ให้ประชาชนสนใจ และตรวจสอบการทำงานของสมาชิกสภา อบต. ร้อยละ 67.5 (110) ควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. แก่ประชาชน ร้อยละ 60.7 (99) ควรจัดให้มีการอบรมหน้าที่และบทบาทสมาชิกสภา อบต. แก่ผู้ที่จะเป็นสมาชิกสภา อบต. ร้อยละ 57.7 (94) ควรกำหนดวุฒิการศึกษาของสมาชิกสภา อบต. ให้สูงขึ้น ร้อยละ 46.6 (76) ควรเปลี่ยนโครงสร้าง อบต. ให้ตัวแทนที่มาจากภาคเลือกตั้งมีบทบาทมากขึ้น ร้อยละ 29.2 (46) ควรลดบทบาทของกำนันในฐานะประธานกรรมการบริหารลง ร้อยละ 20.2 (33) อื่น ๆ * ร้อยละ 2.5 (4)

* อื่น ๆ ได้แก่ ควรเพิ่มงบประมาณบริหาร อบต. ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์การทำงานของสมาชิกสภา อบต. ให้ประชาชนได้รับทราบบ้าง

ตาราง 17 อุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต.

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
การขาดความรู้-ความเข้าใจ หน้าที่-บทบาท	90	55.2
การขาดการรวมตัวอย่างมั่นคง	85	52.1
สมาชิกมีการศึกษาค่อนข้างต่ำ	78	47.9
ประสบปัญหาในเรื่องการเงิน	76	46.6
เห็นแก่ประโยชน์ตัวเองมากเกินไป	70	42.9
ถูกขัดขวางจากคณะกรรมการบริหาร	60	36.8
ไม่มีอำนาจและความเป็นอิสระเพียงพอ	59	36.2

1.4 ความคิดเห็นของประชาชนต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. เมื่อเปรียบเทียบกับเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในการแก้ปัญหของตำบล ผู้วิจัยต้องการทราบว่า เมื่อเกิดปัญหาภายในตำบลประชาชนให้ความสำคัญต่อบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ตำแหน่งใดมากที่สุด ผลการศึกษา พบว่า หากเกิดปัญหา การทำมาหากิน ปัญหาเกี่ยวกับสาธารณูปโภคในตำบล ประชากรตัวอย่างเห็นว่า ผู้ที่ฟังได้มากที่สุด คือ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 87.1 สมาชิกสภา อบต. ร้อยละ 71.8 กรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 33.7 ผู้ทรงคุณวุฒิประจำหมู่

บ้าน ร้อยละ 27.0 นายอำเภอ ร้อยละ 21.5 สารวัตรกำนัน ร้อยละ 20.2 พัฒนาการ แพทย์ประจำตำบล ครู และอื่น ๆ* เป็นจำนวน ร้อยละ 18.4 : 11.7 : 10.4 : 8.0 ตามลำดับ

* อื่น ๆ ได้แก่ ผู้ช่วยกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่ แก่ผู้ที่จะเป็น ส.อ.ค. ร้อยละ 57.7 (94) ตำรวจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ตาราง 18 : บุคคลที่ช่วยแก้ปัญหาในตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน	142	87.1
2. สมาชิกสภา อบต.	117	71.8
3. กรรมการหมู่บ้าน	55	33.7
4. ผู้ทรงคุณวุฒิประจำหมู่บ้าน	44	27.0
5. นายอำเภอ	35	21.5
6. สารวัตรกำนัน	33	20.2
7. พัฒนาการ	30	18.4
8. แพทย์ประจำตำบล	19	11.7
9. ครู	17	10.4
10. อื่น ๆ	13	8.0

จากคำตอบอาจสรุปได้ว่า ฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. ในการเป็นที่พึ่งของชาวบ้านได้รับการยอมรับมากพอควร เมื่อเปรียบเทียบกับเจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่น ๆ แม้ว่ากำนันและผู้ใหญ่บ้าน จะมีจำนวนสูงสุดเป็นลำดับที่หนึ่งก็ตาม แต่กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน สวมหมวก 2 ใบในเวลาเดียวกัน คือ เป็นสมาชิกสภา อบต. หรือกรรมการบริหาร อบต. ในเวลาเดียวกันด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนที่มีอำนาจในท้องถิ่นจริง ๆ เท่านั้นคือ ผู้ที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ประชาชนได้

2. เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพกับความรู้สึก เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย กับการมี อบต. ในฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่น

เพื่อทราบความรู้สึกของประชาชนที่เป็นความโน้มเอียงซึ่งพัฒนามา จากความรู้ ความเข้าใจ ต่อฐานะ-บทบาท ของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต. ว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่ต่างกันนั้นมีความรู้สึกเห็นด้วย หรือพอใจ

หรือไม่เห็นด้วย หรือไม่พอใจ ต่อการมี อบต. แตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้นำมาเปรียบเทียบทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าไค-สแควร์ χ^2 ซึ่งผลการศึกษปรากฏ ดังนี้

2.1 เพศ

ตาราง 19 เพศกับความรู้สึกต่อการมี อบต.

ความเห็น	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ไม่ตอบ	0.6(1)	0.6(1)	1.2(2)
เห็นด้วย	41.7(68)	43.6(71)	85.3(139)
ไม่แน่ใจ	3.7(6)	8.6(14)	12.3(20)
ไม่เห็นด้วย	-	1.2(2)	1.2(2)
รวม	46.0(75)	54.0(88)	100.0(163)

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เพศชาย และเพศหญิง เห็นด้วยกับการมี อบต. ร้อยละ 41.7 : 43.6 เมื่อนำไปเปรียบเทียบทางสถิติ โดยคำนวณหาค่าไค-สแควร์ χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ เพศชาย และเพศหญิง มีความรู้สึกเห็นด้วยกับการมี อบต. ไม่แตกต่างกัน

2.2 อายุ

ตาราง 20 อายุกับความรู้สึกต่อการมี อบต.

ความเห็น	อายุ						รวม
	18-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	60 ปีขึ้นไป	
ไม่ตอบ	-	-	-	-	1.2(2)	-	1.2(2)
เห็นด้วย	4.3(7)	21.5(35)	20.9(34)	23.3(38)	11.7(19)	3.7(6)	85.3(139)
ไม่แน่ใจ	-	3.7(6)	2.5(4)	2.5(4)	2.5(4)	1.2(2)	12.3(20)
ไม่เห็นด้วย	-	0.6(1)	-	0.6(1)	-	-	1.2(2)
รวม	4.3(7)	25.8(42)	23.3(38)	26.4(43)	15.3(25)	4.9(8)	100.0(163)

จากตาราง 20 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่มช่วงอายุ ส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการมี อบต. โดยมีจำนวนร้อยละ 4.3 : 21.5 : 20.9 : 23.3 : 11.7 : 3.7 ตามลำดับ เมื่อนำไปเปรียบเทียบทางสถิติโดยคำนวณหาค่าไค-สแควร์ χ^2 พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นั่นคือ ประชากรตัวอย่าง ซึ่งมีช่วงอายุต่างกัน มีความรู้สึกเห็นด้วยกับการมี อบต. ไม่แตกต่างกัน

2.3 ระดับการศึกษา

ตาราง 21 ระดับการศึกษา กับความรู้สึกต่อการมี อบต.

ความเห็น	ระดับการศึกษา						รวม
	ไม่จบป.4	ประถมฯ	มัธยมฯ	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	อื่น ๆ	
ไม่ตอบ	0.6(1)	0.6(1)	-	-	-	-	1.2(2)
เห็นด้วย	3.7(6)	54.6(89)	15.3(25)	5.5(9)	5.5(9)	0.6(1)	85.3(139)
ไม่แน่ใจ	0.6(1)	9.2(15)	0.6(1)	1.8(3)	-	-	12.3(20)
ไม่เห็นด้วย	-	1.2(2)	-	-	-	-	1.2(2)
รวม	4.9(8)	65.6(107)	16.0(26)	7.4(12)	5.5(9)	0.6(1)	100.0(163)

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการมี อบต. จำนวนร้อยละ 3.7 : 54.6 : 15.3 : 5.5 : 5.5 : 0.6 ตามลำดับ เมื่อนำไปเปรียบเทียบทางสถิติ โดยคำนวณหาค่าไค-สแควร์ χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ประชากรตัวอย่าง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้สึกเห็นด้วยกับการมี อบต. ไม่แตกต่างกัน

2.4 อาชีพ

ตาราง 22 อาชีพกับความรูสึกต่อการมี อบต.

ความเห็น	อาชีพ							รวม
	ทำสวนทำนา	ข้าราชการ	รับจ้าง	นักศึกษา	กระจัดๆ	ค้าขาย	อื่นๆ*	
ไม่ตอบ	0.6(1)	-	-	-	0.6(1)	-	-	1.2(2)
เห็นด้วย	47.2(77)	7.4(12)	14.1(23)	3.7(6)	4.9(8)	4.9(8)	3.1(5)	85.3 (139)
ไม่แน่ใจ	7.4(12)	0.6(1)	-	0.6(1)	1.8(3)	1.8(3)	-	12.3(20)
ไม่เห็นด้วย	0.6(1)	-	-	-	-	-	0.6(1)	1.2(2)
รวม	55.8(91)	8.0(13)	14.1(23)	4.3(7)	7.4(12)	6.7(11)	3.7(6)	100(163)

จากตาราง 22 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่ม อาชีพส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมี อบต. จำนวนร้อยละ 47.2 : 7.4 : 14.1 : 3.7 : 4.9 : 4.9 : 3.1 ตามลำดับ เมื่อนำไปเปรียบเทียบทางสถิติ โดยคำนวณค่าไค-สแควร์ χ^2 พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือประชากรตัวอย่าง ที่มีอาชีพต่างกันมีความรู้สึกเห็นด้วยกับการมี อบต. ไม่แตกต่างกัน

นอกจากการตรวจสอบตัวแปรที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยยังได้ตรวจสอบว่า การมีระดับความรู้ความเข้าใจ ต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต. ที่ต่างกันของประชากรตัวอย่างมีผลต่อความรู้สึกเห็นด้วยกับการมี อบต. แยกต่างกันหรือไม่ โดยนำมาเปรียบเทียบทางสถิติ คำนวณค่าไค-สแควร์ χ^2 ก็พบว่า ประชากรตัวอย่างที่มีระดับความรู้ ความเข้าใจ ต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. ต่างกัน มีความรู้สึกเห็นด้วยกับการมี อบต. ไม่แตกต่างกัน

สรุป กลุ่มประชากรตัวอย่างที่มีเพศ, อายุ, การศึกษา, อาชีพ ระดับความรู้ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้าง อบต. ที่ต่างกัน มีความรู้สึกพอใจ กับการมี อบต. เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นและความคาดหวังของประชากรตัวอย่างต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภา อบต. การศึกษาในส่วนนี้ผู้วิจัยได้สร้างคำถามเพื่อให้ประชากรตัวอย่างแสดงความคิดเห็นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบความคิดเห็น และความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภา อบต. คำถามที่นำมาถามก็เป็นประเด็นปัญหาที่เกิดจากการศึกษาจากวรรณกรรมที่อ้างอิงในผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เช่น คุณวุฒิ การศึกษาของสมาชิกสภา อบต. (คณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา. 2540 : 35) อายุของสมาชิกสภา อบต. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ความประพฤติกของสมาชิกสภา อบต. (สมพันธ์ เตชะอธิก. ม.ป.ป. : 1) ฯลฯ ซึ่งผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.

(1) การกำหนดคุณวุฒิการศึกษา ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.2 (121) เห็นด้วยว่าควรกำหนดคุณวุฒิการศึกษาของบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกสภา อบต. ให้สูงขึ้น เช่น จบอนุปริญญา หรือปริญญาตรี โดยมีเหตุผลว่า จะทำให้ได้คนที่มีความรู้ ความสามารถมากขึ้น ไม่แน่ใจ จำนวนร้อยละ 10.4 (17) และไม่เห็นด้วย จำนวนร้อยละ 15.3 (25) เหตุผลคือ การศึกษาไม่ได้เป็นหลักประกันความสามารถของคน

(2) การกำหนดอายุ ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.1 (98) เห็นด้วยว่า ควรกำหนดอายุผู้ที่จะเป็นสมาชิกสภา อบต. เป็นอย่างน้อย 30 ปี โดยมีเหตุผลว่า จะเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ไม่แน่ใจ จำนวนร้อยละ 11.0(18) และไม่เห็นด้วย ร้อยละ 28.8 (47)

(3) ความมีเกียรติของตำแหน่งสมาชิกสภา อบต. เมื่อเปรียบเทียบกับตำแหน่งกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ประชากรตัวอย่างปฏิเสธคำกล่าวที่ว่า ตำแหน่งสมาชิกสภา อบต. ไม่มีเกียรติ เมื่อเปรียบเทียบกับตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 39.3 (64) ไม่แน่ใจ ร้อยละ 23.9 (39) และเห็นด้วย ร้อยละ 36.8 (60)

(4) ความประพฤติกของสมาชิกสภา อบต. ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.3 (157) เห็นว่าคนที่จะมาเป็นสมาชิกสภา อบต. ควรมีความประพฤติเรียบร้อย และสนใจปัญหาท้องถิ่น

(5) ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภา อบต. ไม่ควรเกิน 4 ปี ร้อยละ 52.1 (85)

(6) การขุดตำแหน่งสมาชิกสภา อบต. ที่มาโดยตำแหน่ง ประชากรตัวอย่าง ส่วนใหญ่เห็นด้วย จำนวนร้อยละ 74.8 (122)

(7) การมีประโยชน์ได้เสียของสมาชิกสภา อบต. ในการพัฒนาตำบล ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า สมาชิกสภา อบต. ไม่ควรมีประโยชน์ได้เสียในการใช้งบพัฒนาตำบล มีจำนวนร้อยละ 84.7 (138)

(8) การเผยแพร่และตรวจสอบผลงานของสมาชิกสภา อบต. ประชากรตัวอย่าง ถึงร้อยละ 99.4 (162) เห็นว่า ควรมีการเผยแพร่ผลการทำงานของสมาชิกสภา อบต. ให้ประชาชนได้รับทราบและตรวจสอบได้

(9) การลดบทบาทของตำแหน่งกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ใน อบต. ประชากรตัวอย่าง ร้อยละ 51.5 (84) เห็นว่าควรลด ขณะที่ไม่เห็นด้วย มีจำนวนร้อยละ 27.0 (44) ซึ่งมีผู้ให้เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมาก มีความใกล้ชิดกับชาวบ้านมากที่สุดและเป็นตำแหน่งที่มาจากเลือกตั้ง

(10) การจำกัดสิทธิสตรี ประชากรตัวอย่างเห็นว่า ไม่ควรจำกัดสิทธิสตรีในการเข้ามาเป็นสมาชิกสภา อบต. จำนวนร้อยละ 76.1 เพราะไม่ว่าเป็นหญิงหรือชายมีความสามารถเท่าเทียมกัน

3.2 ความคาดหวังของประชาชนต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. ผู้วิจัยได้ให้ประชากรตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติและการทำหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ในแบบที่ประชาชนต้องการ ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

3.2.1 คุณสมบัติที่ดีของบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกสภา อบต. ประชากรตัวอย่างเห็นว่า คุณสมบัติที่ดีของบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกสภา อบต. ควรมี ความซื่อสัตย์ เป็นจำนวนสูงสุด ร้อยละ 84.0 รองลงมา มีความเสียสละ และรักษาประโยชน์ส่วนรวม ร้อยละ 81.6 ควรมีความรู้และสนใจปัญหาท้องถิ่น และมีความตั้งใจในการทำงานพัฒนาท้องถิ่น เท่ากันร้อยละ 79.1 มีความเข้าใจกฎหมายเกี่ยวกับท้องถิ่น มีการศึกษาสูง ความเป็นกันเองกับชาวบ้าน และมีฐานะมั่นคงพอสมควร จำนวนร้อยละ 60.1 : 50.3 : 49.7 : 25.2 ตามลำดับ (ดูตาราง 23)

ตาราง 23 คุณสมบัติที่ดีของบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกสภา อบต.

คุณสมบัติ	จำนวน	ร้อยละ
1. มีความซื่อสัตย์	137	84.0
2. มีความเสียสละและรักษาประโยชน์ส่วนรวม	133	81.6
3. มีความรอบรู้และสนใจปัญหาท้องถิ่น	129	79.1
4. มีความตั้งใจในการทำงาน พัฒนาท้องถิ่น	129	79.1
5. มีความเข้าใจกฎหมายเกี่ยวกับท้องถิ่น	98	60.1
6. มีการศึกษาสูง	82	50.3
7. มีความเป็นกันเองกับชาวบ้าน	81	49.7
8. มีฐานะมั่นคงพอสมควร	41	25.2

3.2.2 การทำหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ผู้วิจัยได้ถามถึงความคาดหวังของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. นอกจากนี้ที่มีกำหนดในกฎหมาย ซึ่งประชาชนอยากให้สมาชิกสภา อบต. ทำหน้าที่ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านต่าง ๆ และดูแลการพัฒนาท้องถิ่น เป็นจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 75.5 เท่ากัน สร้างความเข้าใจอันดีในเรื่องต่าง ๆ กับชาวบ้าน ร้อยละ 66.3 อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 58.3 และปลูกฝังเผยแพร่หลักการปกครองท้องถิ่น ร้อยละ 53.4

ตาราง 24 หน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ที่ประชาชนคาดหวัง

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ให้ความช่วยเหลือชาวบ้านด้านต่าง ๆ	123	75.5
2. ดูแลการพัฒนาท้องถิ่น	123	75.5
3. สร้างความเข้าใจอันดีในเรื่องต่าง ๆ กับชาวบ้าน	108	66.3
4. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	95	58.3
5. ปลูกฝังเผยแพร่หลักการปกครองท้องถิ่น	87	53.4

3.3 การตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกสมาชิกสภา อบต. ครั้งต่อไป เพื่อให้ทราบว่าประชาชนมีความเชื่อมั่นและสนับสนุนการทำงานของสมาชิกสภา อบต. หรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้ถามความเห็นเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. ครั้งหน้า หากจะมีขึ้น ซึ่งผลปรากฏว่า ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 92.6 (151) ตอบว่า จะไปใช้

สิทธิแน่นอน ไม่แน่ใจ ร้อยละ 6.1 (10) และ จะไปใช้สิทธิเพียงร้อยละ 1.2 (2) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เชื่อมั่นและสนับสนุนการทำงานของสมาชิกสภา อบต.

3.4 ระดับความรู้ ความเข้าใจ ต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภา อบต. กับการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต.ในอนาคต

ตาราง 25 ระดับความรู้ความเข้าใจต่อฐานะและบทบาทสมาชิกสภา อบต. กับการตัดสินใจไปใช้สิทธิ

ระดับความรู้	การตัดสินใจ			รวม
	ไปแน่นอน	ไม่ไป	ไม่แน่ใจ	
ต่ำ	8.6(14)	-	1.2(2)	9.8(16)
ปานกลาง	17.8(29)	-	3.1(5)	20.9(34)
สูง	66.3(108)	1.2(2)	1.8(3)	69.3(113)
รวม	92.6(151)	1.2(2)	6.1(10)	100.0(163)

จากตาราง 25 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.ในระดับสูง ตัดสินใจที่จะไปใช้สิทธิแน่นอน ไม่ไป และไม่แน่ใจ เป็นจำนวนร้อยละ 66.3 : 1.2 : 1.8 ตามลำดับ เมื่อนำไปเปรียบเทียบทางสถิติ โดยคำนวณค่าไค-สแควร์ χ^2 พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ประชากรตัวอย่าง ที่มีระดับความรู้ ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทสมาชิกสภา อบต. ต่างกัน ตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. ครั้งต่อไปไม่แตกต่างกัน

บทที่ 6

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ประชาชนตำบลพนางตุง มีความคิดเห็นและคาดหวังต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.อย่างไร และความแตกต่างระหว่าง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ กับความคิดเห็นของประชาชน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจใช้แบบสอบถาม ซึ่งสอบถามจากประชาชนตำบลพนางตุง ใน 11 หมู่บ้าน สุ่มตัวอย่าง 171 ครั้วเรือน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นแบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และ โครงสร้างของ อบต. การติดตามข่าวสารการทำงานของสมาชิกสภา อบต.

ตอนที่ 3 ความรู้สึกและความคิดเห็นต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและคาดหวังต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.

หลังจากจัดทำแบบสอบถามได้นำไปทดลองใช้กับประชาชนในพื้นที่ตำบลพนางตุง และนำมาแก้ไขใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีสุ่มเป็นเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลในพื้นที่ และผู้วิจัยทำหน้าที่ควบคุม จากแบบสอบถามที่เก็บข้อมูล 171 ชุด ได้รับคืนและสมบูรณ์ 163 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.32

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. ใช้สถิติพื้นฐาน คือ หาค่าร้อยละเพื่อทราบสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามตามลักษณะของตัวแปรอิสระ
2. ไค-สแควร์ χ^2 (Chi-Square) เพื่อหาความแตกต่างระหว่างตัวแปร เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. การติดตามข่าว

การทำงานของสมาชิกสภา อบต. กับความคิดเห็น ความคาดหวังต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้างสภา อบต. พบว่า

1.1 ประชาชนส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจ ต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้างของสภา อบต. ก่อนข้างสูง โดยเฉพาะกลุ่มที่ติดตามข่าวสารก่อนและหลังจากที่มีการจัดตั้ง อบต. โดยแหล่งข่าวที่ทำให้ทราบข่าวการดำเนินงานของ อบต. ที่สำคัญ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน และที่ประชุมหมู่บ้าน

1.2 แม้ว่าประชาชนจะมีความรู้ ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และโครงสร้างสภา อบต. ก่อนข้างสูง แต่เมื่อให้อธิบายความแตกต่างของสมาชิกสภา อบต. กับสมาชิกสภาตำบล ส่วนใหญ่เห็นว่าแตกต่าง แต่ก็ไม่สามารถอธิบายคำตอบที่ถูกต้องและชัดเจนได้ เพียงแต่สามารถบอกว่าสมาชิกสภาอบต. จะมีบทบาทและหน้าที่เพิ่มมากขึ้นกว่าสมาชิกสภาตำบล ซึ่งคำตอบเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการให้ความรู้ หรือข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. ของทางราชการหรือหน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องจะให้ความรู้ทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นพื้นฐานเชิงอธิบายโครงสร้างขององค์กรตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องอำนาจหน้าที่ขององค์กร และหน้าที่ของสมาชิกทั่ว ๆ ไป ซึ่งหากทำเป็นเอกสารประชาชนอาจจะไม่ค่อยสนใจกันมากนัก เพราะกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความรู้อยู่ในระดับประถมศึกษา ขณะเดียวกันตัวบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลเดิมส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ดังนั้นการเผยแพร่เกี่ยวกับองค์กรของ อบต. จึงมาจากตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง และที่ประชุมหมู่บ้านเป็นหลัก ดังที่พบจากการวิจัยนี้ ซึ่งในความเป็นจริงมีหน่วยงานเผยแพร่เรื่ององค์กร อบต. ที่มีรายละเอียดและเอกสารมากมาย แต่ประชาชนในตำบลนางตุงคงไม่ได้รับข่าวสารลักษณะนี้ (เช่นเอกสารของโกวิทย์ พวงงาม และปรีดี โชติช่วง. 2539 หรือเอกสารข่าว อบต. ที่เผยแพร่โดย อบต. เอง ตัวอย่างกรณี อบต. ควนลัง ซึ่งมีศักยภาพเป็น อบต.ชั้นหนึ่ง)

1.3 การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. ของประชาชนตำบลนางตุง มีการไปใช้สิทธิค่อนข้างสูง โดยเหตุผลของการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภา อบต. จะให้ความสำคัญต่อคุณสมบัติส่วนตัวของบุคคลสูงสุด เช่น เป็นคนมีความรู้ ความ

สามารถ และมีความซื่อสัตย์ แต่เมื่อคุณความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ ความเข้าใจ ต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และ โครงสร้าง อบต. กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งกลับพบว่า การมีความรู้ ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และ โครงสร้าง อบต. ที่ต่างกัน ไม่มีผลทำให้การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. เป็นการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่ใกล้ชิดตัวประชาชนมากที่สุด ดังนั้น ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งจึงพิจารณาเลือกคนที่เห็นว่ามีคุณสมบัติตามที่ต้องการเป็นหลัก สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภชัย เอี่ยมละออ (2528) การใช้สิทธิระดับท้องถิ่น มาจากความนิยมชมชอบ ผู้สมัครเป็นส่วนตัว

1.4 เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจ ต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และ โครงสร้าง อบต. ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน จะมีความรู้ ความเข้าใจฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และ โครงสร้าง อบต. แตกต่างกัน โดยเพศชาย มีความรู้ ความเข้าใจสูงกว่าเพศหญิง ประชาชนกลุ่มที่จบมัธยมศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ มากกว่ากลุ่มที่จบประถมศึกษา และกลุ่มที่จบปริญญาตรี มีความรู้ ความเข้าใจมากกว่ากลุ่มระดับประถมศึกษา ส่วนอาชีพพบว่า อาชีพค้าขาย มีความรู้ ความเข้าใจน้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ อาชีพทำนาและทำสวนมีความรู้ ความเข้าใจน้อยกว่าอาชีพรับราชการ แต่ในกลุ่มประชาชนที่มีอายุต่างกัมนั้นมีความรู้ ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาที่ปรากฏ โดยเฉพาะระดับการศึกษากับความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนสอดคล้องกับผลการศึกษาที่เคยปรากฏมา เช่น ชัยวัฒน์ รัฐขจร (2522 : 202) ศึกษาความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีความรู้ความ เข้าใจทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่า

2. ความรู้สึกและความคิดเห็นของประชาชนต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. พบว่า

2.1 ประชาชนส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นว่า สมาชิกสภา อบต. จะช่วยแก้ปัญหาที่สำคัญของตำบลนางตุ้งได้ เพราะเป็นคนที่มีความรู้ ความเข้าใจต่อปัญหาของตำบล มีความเป็นผู้นำ และมีความเข้าใจต่อระเบียบราชการมากกว่าคนอื่น ๆ การมีสมาชิกสภา อบต. ทำให้ประชาชนในตำบลนางตุ้ง มีความสนใจติดตามข่าวสารดำเนินงานของ อบต. ในการแก้

ปัญหาท้องถิ่นมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่สนใจติดตามข่าวการดำเนินงานของ อบต. ตลอด จะให้ความสนใจมากที่สุด

2.2 ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกเห็นด้วย หรือพอใจ กับการมี อบต. เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น และเห็นว่า เป็นหน่วยการปกครองที่จะต้องคงมีไว้ เพราะมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น

2.3 ประชาชนส่วนใหญ่ทราบถึงหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. แต่เป็นการรู้หรือทราบในหน้าที่เป็นหน้าที่รวมของ อบต. ในฐานะองค์กรปกครองท้องถิ่น ตามมาตรา 67 ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. หากพิจารณาตามพระราชบัญญัติ แล้วจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) ในฐานะที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ปรากฏใน มาตรา 46 ได้แก่ การให้ความเห็นชอบในแผนพัฒนาตำบล ให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล และควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร อบต. ให้เป็นไปตามกฎหมาย (2) ในฐานะที่เป็นกรรมการบริหาร อบต. ตามมาตรา 59 ได้แก่ บริหารกิจการ อบต. จัดทำแผนพัฒนาตำบล และงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภา อบต. พิจารณาเห็นชอบ รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภา อบต. ทราบ และหน้าที่อื่น ตามที่ราชการมอบหมาย แต่ความเข้าใจของประชาชนเมื่ออธิบายถึงฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. มักจะมองภาพรวมในฐานะองค์กร คือ อบต. และสมาชิกสภา อบต. ก็คือบุคคลที่ต้องปฏิบัติงานใน อบต. ดังนั้นความคิดเห็นของประชาชนจึงมองหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ก็คืองานที่เป็นงานพัฒนาตำบลขององค์การ อบต. นั้นเอง และผลการศึกษาประชาชนแสดงความคิดเห็นว่าหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ได้แก่ การพัฒนาตำบลด้านต่าง ๆ และเป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ชาวบ้าน ได้คะแนนเป็นอันดับหนึ่งและสอง ขณะที่หน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. จริง ๆ คือ ตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการบริหาร และให้ความเห็นชอบงบประมาณ อบต. มาเป็นอันดับ 3 และ 4 นอกจากนั้นก็มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น เป็นตัวแทนฝ่ายปกครอง และออกข้อบังคับ อบต. ซึ่งเป็นหน้าที่ตามกฎหมายของ สมาชิกสภา อบต. มีคะแนนลำดับสุดท้าย เหตุที่ผลการศึกษาปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะประชาชนมีความเข้าใจ อบต. ในเชิงโครงสร้างมากกว่า ตัวสมาชิกสภา อบต. นั้นเอง ทำให้คำตอบที่ออกมา จึงเป็นคำตอบในหน้าที่ที่เป็นหน้าที่โดยรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่า และเป็นเพราะการทำหน้าที่ของ อบต. มุ่งทำ

เฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นหลัก เช่น การทำถนน ขุดสระ ขุดบ่อ เป็นต้น (กองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2540 : 25-44) รวมทั้งกรณี อบต.พนางตุง จากคำให้สัมภาษณ์ของ นายชูศักดิ์ พจนากนกุล (2540) การดำเนินงานของ อบต. พนางตุง ดำเนินการได้ไม่กี่ประเภท และที่ทำอยู่ก็เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นหลัก อาทิ การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ การรักษาความสะอาด การขุดคลอง ฝาย เพื่อการเกษตร เป็นต้น ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การทำหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และความต้องการของประชาชน และช่วยเหลือประชาชนตามที่ร้องขอ มีทั้งที่ได้บ้าง และทำไม่ได้บ้าง อุปสรรคที่ทำให้สมาชิกสภา อบต. ไม่สามารถทำงานให้สำเร็จตามที่ประชาชนต้องการ เป็นเพราะขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ ขาดการรวมตัวกัน สมาชิกมีการศึกษาก่อนข้างต่ำ (ส่วนใหญ่ จบ ป.4 คูภาคผนวก) และประสบปัญหางบประมาณ ซึ่งมีความคิดเห็นเสนอทางออก คือ ต้องรณรงค์ให้ประชาชนสนใจ และตรวจสอบการทำงานของสมาชิกสภา อบต. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต.แก่ประชาชน ควรจัดอบรมหน้าที่บทบาทของสมาชิกสภา อบต. ให้แก่บุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกสภา อบต. กำหนดวุฒิการศึกษาสมาชิกสภา อบต. ให้สูงขึ้น เป็นต้น

2.4 ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า บุคคลที่พึงได้มากที่สุดในการแก้ปัญหา การทำมาหากิน ปัญหาสาธารณสุขปโลก คือ กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. มาเป็นอันดับที่สอง ซึ่งที่ผลการศึกษาปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะขณะที่กำลังวิจัยเรื่องนี้ กำนัน-ผู้ใหญ่บ้านสามารถสวมหมวกได้ 2 ใบ ในเวลาเดียวกัน คือ เป็นตัวแทนการปกครองท้องที่ และตัวแทนท้องถิ่น โดยกำนัน ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหาร อบต. ซึ่งมีอำนาจบริหาร อบต.ด้วย ทำให้ผลงานที่ปรากฏซึ่งอาจเป็นของ อบต. แต่ประชาชนเข้าใจว่า เป็นผลงานของกำนัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2540 : 65) พบว่า กลไกที่ทำให้การบริหารงานของ อบต. ประสบความสำเร็จคือ ประธานกรรมการบริหาร (กำนัน) และเลขานุการคณะกรรมการบริหาร

2.5 เมื่อเปรียบเทียบความรู้สึกเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการมี อบต. ในฐานะหน่วยการปกครองท้องถิ่นของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพที่ต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความรู้สึกเห็นด้วยกับการมี อบต. ในฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน นอกจากนั้นประชาชนที่มีระดับ

ความรู้ ความเข้าใจต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. และ เกรงดวง อบต.ที่ตนกม มี
ความรู้สึกเห็นด้วยกับการมี อบต. ไม่แตกต่างกันด้วย

3. ความคิดเห็นและความคาดหวังของประชาชนต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิก
สภา อบต. พบว่า

3.1 ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อฐานะ- บทบาทของสมาชิก
สภา อบต. ได้แก่

- ควรกำหนดคุณสมบัติทางการศึกษาของบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิก
สภา อบต. ให้สูงขึ้นจากเดิมที่ไม่กำหนด
- ควรกำหนดอายุเพิ่มเป็นอย่างน้อย 30 ปี
- เห็นว่าตำแหน่งสมาชิกสภา อบต. เป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ
- บุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกสภา อบต. ควรมีความประพฤติเรียบร้อย และสนใจปัญหาท้องถิ่น
- ระยะเวลาดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภา อบต. ไม่ควรเกิน 4 ปี
- ควรยกเลิกโครงสร้างสมาชิกที่มาโดยตำแหน่ง
- บุคคลที่เป็นสมาชิกสภา อบต. ไม่ควรมีส่วนได้ส่วนเสียในบ
พัฒนาตำบล
- ควรเผยแพร่ผลการทำงานของสมาชิกสภา อบต. ให้ประชาชน
ทราบและตรวจสอบได้
- ควรลดบทบาทของกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านในการบริหาร อบต. ลง
- ไม่ควรจำกัดสิทธิสตรีในการเป็นสมาชิกสภา อบต.

ความเห็นส่วนใหญ่ เป็นประเด็นที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้มีแก้ไขแล้วทุกประเด็น ยกเว้นอายุของผู้สมัครประเด็นเดียว (หมวด 9
มาตรา 282-290)

3.2 ประชาชนมีคาดหวังต่อฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต. โดย
ต้องการให้บุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกสภา อบต. ต้องมีคุณสมบัติคือ ความซื่อสัตย์ มีความเสีย
สละ และรักษาประโยชน์ของส่วนรวม ส่วนการทำหน้าที่ประชาชนต้องการให้สมาชิก อบต.
ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านต่าง ๆ และดูแลการพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด คำตอบ

ที่ปรากฏเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะ อบต.พนางตุงเป็น อบต.ชั้น 5 มีปัญหาสาธารณูปโภคด้านต่างๆ ก่อนข้างสูง

3.3 ประชาชนส่วนใหญ่ตัดสินใจว่าจะไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง สมาชิกสภา อบต. ครั้งต่อไปแน่นอน ซึ่งแสดงถึงความเชื่อมั่นและสนับสนุนการทำงานของ สมาชิกสภา อบต.

3.4 ประชาชนที่มีระดับความรู้ ความเข้าใจ ต่อฐานะ-บทบาทของ สมาชิกสภา อบต. ต่างกัน ตัดสินใจที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. ครั้งต่อไปไม่ แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็น แนวโน้มในอนาคตว่า อบต. จะเป็นหน่วยการปกครองพื้นฐานที่ประชาชนในท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองได้มากที่สุด และประชาชนค่อนข้างเห็นความสำคัญและมีความสนใจ ติดตามการทำงานของ อบต. และ สมาชิกสภา อบต. แต่ก็ยังมีอุปสรรคในเรื่องของการขาดความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาท และ หน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ที่ถูกต้อง จากอุปสรรค ผู้วิจัยขอเสนอข้อคิดเห็น เพื่อเป็นแนวทางต่อการศึกษาด้านอื่น ๆ และเพื่อหน่วยงานของรัฐจะได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ พัฒนา อบต.พนางตุง ดังนี้

1. ควรจัดให้มีการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาท หน้าที่ ของ อบต. และสมาชิกสภา อบต. ให้แก่ประชาชน และตัวสมาชิกสภา อบต. เพิ่มขึ้น จากผลการ วิจัยที่พบจะเห็นว่า ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนที่อยู่ในระดับสูงนั้น เป็นความเข้าใจต่อ องค์กร อบต.มากกว่า รายละเอียดเกี่ยวกับตัวสมาชิกสภา อบต. ซึ่งไม่ถือว่าเป็นความเข้าใจ ของประชาชนที่ผิดแต่อย่างใด หากมองให้ดีจะเห็นว่าเป็นความเข้าใจที่คนในท้องถิ่น ฟังรู้จัก ตัวองค์กรปกครองที่อยู่ใกล้ตัว และด้วยความรู้ระดับประถมศึกษา ประชาชนสามารถตอบคำ ถามเกี่ยวกับ อบต. และฐานะ-บทบาทของสมาชิกสภา อบต.ได้ในระดับเกณฑ์ที่สูง น่าจะถือ ได้ว่า ประชาชนตำบลพนางตุง มีความสนใจต่อการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ อบต. มากพอ สมควร เพียงแต่อาจขาดความรู้ที่ลึกซึ้ง ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการอ่าน กฎหมาย หรือพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยทักษิณในฐานะองค์กรของรัฐ ก็ได้ทำหน้าที่ดังกล่าวแล้ว โดยได้จัดให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้เพื่อการบริหารงาน อบต. ให้แก่บุคคลที่

ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหาร อบต. ของจังหวัดพัทลุง ขณะที่การให้ความรู้แก่ประชาชน ก็ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ซึ่งไม่ใช่เพียงมหาวิทยาลัยองค์กรเดียวที่จะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อาจสร้างความร่วมมือเพื่อขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยด้วยก็จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากยิ่งขึ้น อุปสรรคที่พึงระวังจากผลการศึกษาที่เกี่ยวกับ อบต. จะพบว่าสมาชิกสภา อบต. ค่อนข้างมีความรู้ต่ำ จบระดับประถมศึกษามากกว่าระดับอื่น ดังนั้นการเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวจึงมีข้อจำกัดที่พึงระวัง การใช้สื่อต้องคำนึงถึงความรู้ของผู้รับด้วย และควรมีการติดตามผลหลังการจัดการอบรมเผยแพร่ความรู้ไปแล้ว

2. ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อฝึกอบรม หรือพัฒนาความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมหาวิทยาลัยทักษิณ อาจสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวางแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับหมู่บ้าน การสร้างวิทยากรระดับตำบลที่จะไปทำหน้าที่สร้างหรือพัฒนาความเป็นผู้นำของคนในท้องถิ่น และแนวทางที่ควรส่งเสริมคือ การสร้างการมีส่วนร่วมโดยชุมชนจากความผูกพันของคนในชุมชนเอง (communitarian participation) ซึ่งมหาวิทยาลัยทักษิณ โดยฝ่ายบริการวิชาการ ก็ได้จัดทำโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของประชาชนอยู่แล้ว และน่าจะมีการสนับสนุนส่งเสริมต่อไป

3. ควรมีการวางแผนทางเพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคคล ที่จะมาเป็นสมาชิกสภา อบต. เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงานบริหารพัฒนาที่จะเข้าไปรับผิดชอบใน อบต. ทั้งนี้ หากมีการกำหนดวุฒิทางการศึกษาขั้นต่ำจากเดิมที่ไม่เคยกำหนดแล้ว มากำหนดเป็นระดับปริญญาตรีหรืออนุปริญญา อาจเป็นเงื่อนไขที่ลดโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ เพราะคนที่จบการศึกษาสูง ๆ จะไม่ค่อยออกมาอยู่ในชนบท อบต. ที่อยู่ชานเมืองจะมีโอกาสเลือกตัวคนที่มีความสามารถได้มากกว่า อบต. ที่อยู่รอบนอกตัวเมือง ดังนั้นแนวทางการพัฒนาคนจึงต้องมีการวางแผนให้ชัดเจน มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพในเรื่องนี้ สามารถมีบทบาทเข้าไปส่งเสริมได้

4. ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ของนิสิตเกี่ยวกับกรณีศึกษาประชาธิปไตยของชุมชน โดยเฉพาะในการสอนวิชา การปกครองท้องถิ่นไทย (322) นิสิตควรได้เข้าไปสัมผัสกับท้องถิ่นหรือชุมชน นอกจากการเรียนหลักทฤษฎีในชั้นเรียนแล้ว

5. การวิจัยที่ควรดำเนินการต่อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น, การส่งเสริมประชาธิปไตย โดยตรงโดยใช้รูปแบบ อบต. , วัฒนธรรมทางการเมืองของสมาชิกสภา อบต., ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้สิทธิเลือกสมาชิกสภา อบต. ของประชาชน , ปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานของ อบต. , ประสิทธิภาพของการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของ อบต. เป็นต้น

บรรณานุกรม

กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. การพัฒนาประสิทธิภาพของสภาตำบล
ในการพัฒนาชนบท. 2525.

กองกรรมการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. รายงานของคณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา
พิจารณาศึกษา เรื่อง ปัญหาการดำเนินการจัดตั้งและประสิทธิภาพของการบริหารงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบล , 2540.

กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. คู่มือพนักงานส่วนตำบล. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2539.

โกวิท พวงงาม และคณะ. “สภาตำบลองค์กรเพื่อพัฒนาชนบท ,” ว.สังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี :
40-71 ; 2526.

โกวิท พวงงาม และปรีดี โชติช่วง. อะไร ทำไม อย่างไร อบต. ประชาธิปไตยของประชาชน
ในชนบท. เอกสารโครงการส่งเสริมสตรีเข้ามีส่วนร่วมใน อบต. ของศูนย์ศึกษาเพื่อพัฒนาสตรี
ล้านนา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2539.

คณะ อินทสุพรรณ. การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นสุขาภิบาล : ศึกษากรณีสุขาภิบาล
ห้วยพลู อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตร์ สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์, 2537.

งามพิศ สัตย์สงวน. หลักมนุษยวิทยาวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538

จักรกฤษณ์ นรมิตผดุงการ, แสง สงวนเรือง และ กระจำง พันธุมนาวัน. การพัฒนาขีดความ
สามารถในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและสภาตำบล. สำนักงานคณะ
กรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524.

จิราพร บุญพร. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น : การจัดตั้งและยกฐานะสภาตำบลเป็น
องค์การบริหารส่วนตำบล. รายงานวิชาการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.

ชัยวัฒน์ รัฐจร. ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษา
เฉพาะกรณีประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
แผนกวิชาการปกครอง กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

จิตยา สุวรรณะชญ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

เทวินทร์ ดิษยรัตน์. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปแบบเทศบาล :
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองนครพนม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนา
สังคม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532

- ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม และภาณุ ธรรมสุวรรณ. ลักษณะทางสังคม-เศรษฐกิจการเมืองของประชาชนและ
โครงสร้างอำนาจชุมชนรอบอ่าวทะเลน้อย. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2538.
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล. พ.ศ. 2537.
- บุญยิ่ง โหมคเทศน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาล
เมืองชุมพร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิจัยประชากรและสังคม กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
มหิดล, 2530.
- บัณฑิต รัตนสัมพันธ์. "ปัญหาและแนวทางในการจัดการปกครองท้องถิ่นไทย," ว.สังคมศาสตร์
ปริทัศน์ 17 (2) : 19 ; 2538.
- บุบผา วัฒนาพันธ์. "การพัฒนาศักยภาพสมาชิก อบต. ผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม,"
เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง รูปแบบและแนวทางเสริมความเข้มแข็งของ อบต.
ณ โรงแรมรอยัล ซิตี กรุงเทพฯ วันที่ 21 พฤษภาคม 2540.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์., 2525.
- ประสิทธิ์ พรหมพิสุทธ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองแบบสุขาภิบาล ศึกษาจากกรณี
สุขาภิบาลพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการปกครอง-กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.
- ภาณุ ธรรมสุวรรณ. ผลกระทบของเหตุการณ์ทางการเมืองต่อทัศนคติทางการเมืองของนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ : ศึกษากรณีเหตุการณ์ 17-20 พฤษภาคม 2535.
สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2539.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.
- ลิขิต ชีรวะกิน. ปรัชญาและแนวการศึกษาของสำนักพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2529.
- วงษ์ เลิศไพศาล. ความคิดเห็นของนิสิตชั้นปีสุดท้ายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อฐานะ และ
บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง.
กรุงเทพฯ ; จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- วินัย ทรูวรรณพัฒน์. ทัศนคติของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อประเทศสหพันธ์มาเลเซีย.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- ศุภชัย เอี่ยมละออ. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น : ศึกษา
เฉพาะกรณีการเลือกตั้งเมืองพัทยา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2528. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขา
การปกครอง, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สายทิพย์ สุคติพันธ์. "สภาตำบล องค์กรเพื่อการพัฒนาชนบท," รัฐศาสตร์ 8 (3) : 126-146 ;
2525.

สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. รายงานการวิจัยเรื่องบทบาทและความสัมพันธ์ของส่วนราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2539.

สมพันธ์ เตชะอธิก. "รูปแบบและแนวทางพัฒนา อบต., " เอกสารโรเนียว, ม.ป.ป.

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. ทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2540.

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. วัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางในสังคมไทย. โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2536.

อัครเมศวร์ ทองนวล. "ความเป็นมาของสภาตำบล," รัฐศาสตร์ 39 (1) : 23-47 ; มกราคม. 2534.

ประเภทคำสัมภาษณ์

นางมณฑิรา จงบุรี. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลน้อย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2540.

นายอัมพร ทองเนื้อขาว. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพนางดุง สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2540.

นายทิพย์ สายแก้ว. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2540.

นายชอบ วงศ์ชนะ. กำนันและประธานกรรมการบริหารส่วนตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2540.

นายชูศักดิ์ พงนาถนกุล. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพนางดุง สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2540.

ภาคผนวก

ข้อมูลทั่วไป ภูมิหลังทางสังคม-เศรษฐกิจของสมาชิกสภา อบต. พนาขตุง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	32	94.1
หญิง	2	5.9
รวม	34	100
2. อายุ		
30 - 39 ปี	14	41.2
40 - 49 ปี	9	26.4
50 - 59 ปี	9	26.4
60 ปีขึ้นไป	2	5.9
รวม	34	100
3. ระดับการศึกษา		
ไม่จบ ป.4	1	2.9
จบประถมศึกษา	18	52.9
จบมัธยมศึกษาตอนต้น	5	14.7
จบมัธยมศึกษาตอนปลาย	4	11.7
จบ ปวช.	1	2.9
จบอนุปริญญา หรือเทียบเท่า	2	5.9
จบปริญญาตรี	3	8.8
รวม	34	100
4. อาชีพ		
ทำนา/ทำสวน	19	55.9
รับจ้าง	2	5.9
ประมง	1	2.9
กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล	12	35.3
รวม	34	100

สรุปผลการศึกษาจากแบบสอบถามโครงการวิจัย
ฐานะและบทบาทของสมาชิกสภา อบต. ในความคาดหวังของประชาชน :
ศึกษากรณีตำบลพนาสูง

1. คุณลักษณะทั่วไปของประชากรตัวอย่าง

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	75	46.0
หญิง	88	54.0
รวม	163	100
2) อายุ		
18 - 20 ปี	7	4.3
21 - 30 ปี	42	25.8
31 - 40 ปี	38	23.3
41 - 50 ปี	43	26.4
51 - 60 ปี	25	15.3
60 ขึ้นไป	8	4.9
รวม	163	100
3) ระดับการศึกษา		
ไม่จบ ป.4	8	4.9
ประถมศึกษา	107	65.6
มัธยมศึกษา	26	16.0
ปวช. / ปวท.	1	0.6
อนุปริญญา	12	7.4
ปริญญาตรี	9	5.5
รวม	163	100

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4) อาชีพหลัก		
ทำนา/ทำสวน	91	55.8
ข้าราชการ	13	8.0
รับจ้าง/ทำงานส่วนตัว	23	14.1
นักศึกษา	7	4.3
ผลิตภัณฑั้กระหูด	12	7.4
ค้าขาย	11	6.7
ประมง	5	3.1
แม่บ้าน	1	0.6
รวม	163	100
5) ศาสนา		
พุทธ	163	100
รวม	163	100

คุณลักษณะ	ระดับความรู้						รวม	
	ต่ำ (0-3)		กลาง (4-6)		สูง (7 ขึ้นไป)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
(1) เพศ								
ชาย	8	4.9	7	4.3	60	36.8	75	46.0
หญิง	8	4.9	27	16.6	53	32.5	88	54.0
รวม	16	9.8	34	20.9	113	69.3	16.3	100
(2) อายุ								
18 - 20 ปี	-	-	2	1.2	5	3.0	7	4.3
21 - 30 ปี	4	2.5	9	5.5	29	17.7	42	25.8
31 - 40 ปี	3	1.8	6	3.7	29	17.7	38	23.3
41 - 50 ปี	6	3.7	9	5.5	28	17.1	43	26.4
51 - 60 ปี	2	1.2	5	3.1	18	11.0	25	15.3
60 ปีขึ้นไป	1	0.6	3	1.8	4	2.8	8	4.9
รวม	16	9.8	34	20.9	113	69.3	16.3	100
(3) ระดับการศึกษา								
ไม่จบ ป.4	2	1.2	1	0.6	5	3.1	8	4.9
ประถมศึกษา	13	8.0	30	18.5	64	39.2	107	65.6
มัธยมศึกษา	-	-	3	1.8	23	14.1	26	16.0
ปวท.	-	-	-	-	1	0.6	1	0.6
อนุปริญญา	1	0.6	-	-	11	6.7	12	7.4
ปริญญาตรี	-	-	-	-	9	5.5	9	5.5
รวม	16	9.8	34	20.9	113	69.3	16.3	100
ภาพรวมทั้งตำบล	16		34		113		163	
(4) อาชีพ								
ทำนา/ทำสวน	10	6.1	25	15.3	56	34.3	91	55.8
ข้าราชการ	-	-	-	-	13	8.0	13	8.0
รับจ้าง/ส่วนตัว	2	1.2	1	0.6	20	12.3	23	14.1
นักศึกษา	-	-	2	1.2	5	3.1	7	4.3
ผลิตภัณฑ์กระจุต	1	0.6	2	1.2	9	5.6	12	7.4
ค้าขาย	3	1.8	4	2.4	4	2.4	11	6.7
ประมง	-	-	-	-	5	3.1	5	3.1
แม่บ้าน	-	-	-	-	1	0.6	1	0.6
รวม	16	9.8	34	20.9	113	69.3	16.3	100

2. การติดตามข่าวสารและความเข้าใจข้อแตกต่างของสภาตำบล กับ อบต.

2.1 การติดตามข่าวสาร อบต. (ก่อน)

การทราบข่าวสาร อบต.	จำนวน	ร้อยละ
ติดตามและทราบมาตลอด	31	19.0
ทราบบ้าง เล็กน้อย	70	42.9
ไม่เคยทราบเลย	61	37.4
ไม่ตอบ	1	0.6
รวม	163	100

2.2 การทราบข่าวการจัดตั้ง อบต. (ก่อน)

รู้ข่าวการจัดตั้ง อบต. จาก	จำนวน	ร้อยละ
กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน	48	29.4
เพื่อนบ้าน-ญาติพี่น้อง	34	21.9
ที่ประชุมหมู่บ้าน	33	21.2
สมาชิกสภาตำบล	6	3.7
เจ้าหน้าที่ของสภาตำบล	5	3.1
อื่น ๆ	10	6.1

2.3 การติดตามข่าวสารหลังการจัดตั้ง อบต.

ความถี่ในการติดตาม	จำนวน	ร้อยละ
ติดตามตลอดเวลา	23	14.1
ติดตามบ้างเป็นครั้งคราว	81	49.7
ไม่ค่อยได้ติดตาม	27	16.6
ไม่เคยติดตามเลย	32	19.6
รวม	163	100

2.4 ความเข้าใจในความแตกต่างของบทบาทสมาชิกสภา อบต. กับฐานะบทบาทของสมาชิกสภาตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ต่างกัน	100	61.3
ไม่ต่างกัน	63	38.7
รวม	163	100

2.5 ความแตกต่างฐานะ-บทบาทของ ส.อ.ด. กับ สมาชิกสภาตำบล (สมาชิกโครงสร้าง)

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
บทบาทเพิ่ม	89	54.6
สมาชิกเลือกตั้งเพิ่ม	54	33.1
คณะกรรมการบริหาร อบต.	54	33.1
กำหนดเป็นประธานฯ	46	29.2
สภา อบต.ทำหน้าที่นิติฯ	37	22.7
มีประธานสภา อบต.	26	16.0
อื่น ๆ*	4	2.5

* ได้แก่ มีการตรวจสอบการทำงานของ อบต. มากขึ้น กำหนดงบประมาณ อบต.

3. การไปใช้สิทธิ์ และเหตุผลในการเลือกสมาชิกสภา อบต.

3.1 การไปใช้สิทธิ์เลือกสมาชิกสภา อบต.

การไปใช้สิทธิ์	จำนวน	ร้อยละ
ไปใช้สิทธิ์	135	82.8
ไม่ได้ไปใช้สิทธิ์	26	16.0
ไม่ทราบว่ามีการเลือกตั้ง	2	1.2
รวม	163	100

3.2 เหตุผลในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภา อบต.

เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
เป็นคนมีความรู้ความสามารถ	120	73.6
เป็นคนดี ซื่อสัตย์	113	69.3
เป็นคนที่มีประสบการณ์ รู้ปัญหาท้องถิ่น	113	69.3
เป็นคนที่น่าสนใจปัญหาท้องถิ่น	86	52.8
เป็นคนที่มีบารมี-น่านับถือ	39	23.9
เป็นญาติ-พี่น้อง คนกันเอง	37	22.7
เป็นคนที่มีบุญคุณ ช่วยเหลือยามเดือดร้อนได้	34	20.9

4. ความรู้สึก - ความคิดเห็นต่อฐานะ-บทบาทของ ส.อบต.

4.1 การแก้ปัญหาของสภาชิกสภา อบต. ให้แก่ตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ได้	99	60.7
ไม่ได้	18	11.0
ไม่แน่ใจ	45	27.6
ไม่ตอบ	1	0.6
รวม	163	100

4.2 ความสนใจของชาวบ้าน หลังการจัดตั้ง อบต.

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
สนใจมาก	52	31.9
สนใจบ้าง	77	47.2
เหมือนเดิม	31	19.0
สนใจน้อยลง	3	1.8
รวม	163	100

4.3 ความรู้สึกต่อการมี อบต.

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วย	139	85.3
ไม่แน่ใจ	20	12.3
ไม่เห็นด้วย	2	1.2
ไม่ตอบ	2	1.2
รวม	163	100

4.4 เปรียบเทียบ มี อบต. กับ ไม่มี

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
มี อบต. ดีกว่า	151	92.6
ไม่มีดีกว่า	11	6.7
ไม่ตอบ	1	0.6
รวม	163	100

4.5 การทราบหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ตามกฎหมาย

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ทราบดี	22	13.5
ทราบบ้างเล็กน้อย	94	57.7
ไม่ทราบเลย	46	28.2
ไม่ตอบ	1	0.6
รวม	163	100

4.6 หน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ที่สำคัญ

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
พัฒนาตำบลด้านต่าง ๆ	157	84.0
ตัวแทนรักษาผลประโยชน์ชาวบ้าน	130	78.8
ตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการบริหาร	85	52.1
ให้ความเห็นชอบงบประมาณ อบต.	85	52.1
ส่งเสริมการประกอบอาชีพ	79	48.5
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น	69	42.3
เป็นตัวแทนฝ่ายปกครอง	57	35.0
ออกข้อบังคับ อบต.	48	29.4

4.7 ความเห็นต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกสภา อบต. ตามอำนาจหน้าที่และความต้องการของประชาชน

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
สอดคล้อง	118	72.4
ไม่สอดคล้อง	23	14.1
ไม่ทราบ	21	12.9
ไม่ตอบ	1	0.6
รวม	163	100

4.8 การช่วยชาวบ้าน

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ได้	57	35.0
ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง	96	58.9
ไม่ได้เลย	9	5.5
ไม่ตอบ	1	0.6
รวม	163	100

4.9 อุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.อ.ด. *

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
การขาดความรู้-ความเข้าใจ หน้าที่-บทบาท	90	55.2
ขาดการรวมตัวอย่างมั่นคง	85	52.1
สมาชิกมีการศึกษาค่ำ	78	47.9
ประสบปัญหาทางการเงิน	76	46.6
เห็นแก่ประโยชน์ตัวเองมากไป	70	42.9
ถูกขัดขวางจากคณะกรรมการบริหาร	60	36.8
ไม่มีอำนาจและความเป็นอิสระเพียงพอ	59	36.2

4.10 ความเห็นต่อการแก้ปัญหาของข้อ 4.9

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
รณรงค์ให้ประชาชนสนใจ และตรวจสอบการทำงาน ส.อ.ด.	110	67.5
เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของ ส.อ.ด.แก่ประชาชน	99	60.7
จัดอบรม หน้าที่-บทบาท ส.อ.ด. แก่ผู้ที่จะเป็น ส.อ.ด.	94	57.7
กำหนดวุฒิ ส.อ.ด. ให้สูงขึ้น	76	46.6
เปลี่ยนโครงสร้างให้ตัวแทนเลือกตั้งมีบทบาทมาก ๆ	46	29.2
ลดบทบาทอำนาจในฐานะประธานกรรมการบริหาร	33	20.2
อื่น ๆ	4	2.5

* ส.อ.ด. หมายถึง สมาชิกสภา อบต.

4.11 คนที่ช่วยแก้ปัญหาในตำบล

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	142	87.1
สมาชิกสภา อบต.	117	71.8
กรรมการหมู่บ้าน	55	33.7
ผู้ทรงคุณวุฒิประจำหมู่บ้าน	44	27.0
นายอำเภอ	35	21.5
สารวัตรกำนัน	33	20.2
พัฒนากร	30	18.4
แพทย์ประจำตำบล	19	11.7
ครู	17	10.4

5. ความคิดเห็น และความคาดหวังต่อ ส.อ.ต.

5.1 ความคิดเห็นต่อคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่ง ส.อ.ต.

ประเด็น	ความเห็น					
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
1. กำหนดคุณสมบัติ	121	74.2	17	10.4	25	15.3
2. กำหนดอายุ	98	60.1	18	11.0	47	28.8
3. ความมีเกียรติฯ	60	36.8	39	23.9	64	39.3
4. ความประพฤติเรียบร้อย สนใจปัญหาท้องถิ่น	157	96.3	1	0.6	4	2.5
5. ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ควรมากกว่า 4 ปี	59	36.2	19	11.7	85	52.1
6. ยกเลิกตำแหน่งแต่งตั้ง	122	74.8	23	14.2	17	10.4
7. ไม่ควรมีประโยชน์ได้เสีย	138	84.7	12	7.4	13	7.9
8. เคยแพร่ผลงาน	162	99.4	1	0.6	-	-
9. ลดบทบาท กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน	84	51.5	35	21.5	44	27.0
10. จำกัดสิทธิสตรี	27	16.6	12	7.4	124	76.1

5.2 คุณสมบัติที่ดีของคนที่จะเป็น ส.อ.ต.

คุณสมบัติ	จำนวน	ร้อยละ
มีความซื่อสัตย์	137	84.0
มีความเสียสละและรักษาประโยชน์ส่วนรวม	133	81.6
มีความรอบรู้และสนใจปัญหาท้องถิ่น	129	79.1
มีความตั้งใจในการทำงาน พัฒนาท้องถิ่น	129	79.1
มีความเข้าใจกฎหมายเกี่ยวกับท้องถิ่น	98	60.1
มีการศึกษาสูง	82	50.3
มีความเป็นกันเองกับชาวบ้าน	81	49.7
มีฐานะมั่นคงพอสมควร	41	25.2

5.3 ส.อ.ต.ควรทำหน้าที่อื่น ๆ ได้แก่

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ให้ความช่วยเหลือชาวบ้านด้านต่าง ๆ	123	75.5
ดูแลการพัฒนาท้องถิ่น	123	75.5
สร้างความเข้าใจอันดีในเรื่องต่าง ๆ กับชาวบ้าน	108	66.3
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	95	58.3
ปลูกฝังเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นแก่ชาวบ้าน	87	53.4

5.4 การตัดสินใจไปใช้สิทธิครั้งต่อไป

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ไปแน่นอน	151	92.6
ไม่แน่ใจ	10	6.1
ไม่ไป	2	1.2
รวม	163	100

ภาคผนวก

ข้อมูลทั่วไป ภูมิหลังทางสังคม-เศรษฐกิจของสมาชิกสภา อบต. พนาขตุง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	32	94.1
หญิง	2	5.9
รวม	34	100
2. อายุ		
30 - 39 ปี	14	41.2
40 - 49 ปี	9	26.4
50 - 59 ปี	9	26.4
60 ปีขึ้นไป	2	5.9
รวม	34	100
3. ระดับการศึกษา		
ไม่จบ ป.4	1	2.9
จบประถมศึกษา	18	52.9
จบมัธยมศึกษาตอนต้น	5	14.7
จบมัธยมศึกษาตอนปลาย	4	11.7
จบ ปวช.	1	2.9
จบอนุปริญญา หรือเทียบเท่า	2	5.9
จบปริญญาตรี	3	8.8
รวม	34	100
4. อาชีพ		
ทำนา/ทำสวน	19	55.9
รับจ้าง	2	5.9
ประมง	1	2.9
กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล	12	35.3
รวม	34	100